

www.musavat.com

MUSAVAT

Xəbər

Vəfat edən şəxsin
pensiya kapitalı
hara gedir?

yazısı səh.3-də

Qurucusu: Rauf Arifoğlu Həftəlik qəzet 1-7 iyul 2026-cı il Çərşənbə № 25 (8874) Qiyməti 1 manat

Ölkə

**Azərbaycan Avropa qurumları ilə
qırılma nöqtəsində**

Ekspertlərin
vəziyyətdən çıxış
yolları haqda
dedikləri...

yazısı səh.4-də

**Rusiyanın qorxudan
parçalanma ssenarisi**

yazısı səh.4-də

**Paşinyan Ağ Evdə
götürdüyü öhdəliklərdən
qaçır**

yazısı səh.6-da

**Ermənistan
azərbaycanlıların dəfn
yerlərini gizlədir**

yazısı səh.6-da

**Hökumətin 400
manata buğda qərarı**

yazısı səh.10-da

**Həbsdəki sabiq icra
başçılarına azadlıq yolu**

yazısı səh.11-də

**Parlament qanunlara
mühüm dəyişikliklər etdi**

yazısı səh.12-də

**SSRİ bayrağı qaldırmanın
məhkəmədə ilginç ifadəsi**

yazısı səh.11-də

**Diplomlar onlayn
veriləcək - riski nədir?**

yazısı səh.13-də

**Dollar güclənir, qarşıdakı
altı ayda manatı nə gözləyir?**

yazısı səh.14-də

**30 iyun, yoxsa Valentin
günü?**

yazısı səh.15-də

BAKİ AVRASIYA İTTİFAQININ HƏDƏFİNDƏ

Rusiya Ermənistanın uzaqlaşmaq istədiyi
platformaya yeni üzvlər cəlb etməkdə
maraqlıdır - Azərbaycan isə...

yazısı səh.8-də

ABŞ-nin Qafqazda "səfirsiz diplomatiya"sı

Regionda nüfuz savaşının güclənməsi
Vaşinqtonun qərarlarını daha həssas edir - bu
təyinatlar baş verməyənədək...

yazısı səh.9-da

Bertrand Buhvalter

**Makronun
emissarının
Azərbaycana
mübhəm səfəri**

yazısı səh.5-də

Emin Əmrullayev

**Nazirdən təhsil
sistemini
silkələyən
açıqlamalar**

yazısı səh.3-də

**Dünyanın "ən
güclü qadını"
Bakıda - 7
uşaqlı Leyen
kimdir...**

yazısı səh.7-də

“Qarabağ” 1 milyon avroya macar futbolçu alır

Macarıstanın “Zalaqerseq” (ZTE) klubunun futbolçusu Bençe Varkoni karyerasını Azərbaycanda davam etdirəcək. “Qaynarinfo” xəbər verir ki, bu barədə Macarıstanın “Nemzeti Sport” nəşri və transfer xəbərləri üzrə etibarlı mənbə kimi tanınan Saşa Tavolyer məlumat yayıb. Məlumatla əsasən, 24 yaşlı mərkəz müdafiəçisi “Qarabağ”la anlaşılıb. Ağdam klubu Macarıstan təmsilçisinə bu transfer üçün 1 milyon avro ödəyəcək. Futbolçu “Qarabağ”la 3 illik müqavilə imzalayacaq.

“Transfermarkt” portalının məlumatına görə, Varkoninin ZTE ilə müqaviləsi 2027-ci ilə qədər qüvvədədir və əlavə bir il uzadılma imkanı da nəzərdə tutulub. Mərkəz müdafiəçisi ötən mövsüm Macarıstan çempionatında 30, ölkə kubokunda isə 6 oyunda meydana çıxıb. Ümumilikdə isə o, ölkə yüksək liqasında 83 qarşılaşmada forma geyinib.

Azərbaycan bu qədər erməni hərbcisinin qalıqlarını təhvil verib

Azərbaycan 2020-ci ilin noyabr ayından etibarən heç bir qisasçılıq hissi güdmədən döyüş meydanında tapılmış 2 mindən artıq erməni hərbcinin qalıqlarını qarşı tərəfə təhvil verib. Bunu Azərbaycanın xarici işlər nazirinin müavini El-nur Məmmədov İtkin düşmüş şəxslər üzrə Beynəlxalq Komissiya (ICMP) ilə əməkdaşlıq çərçivəsində “İtkin düşmüş şəxslər məsələsinin həllində müasir yanaşmalar və əməkdaşlığın gücləndirilməsi” mövzusunda beynəlxalq konfransda çıxışında bildirib.

Nazir müavininin sözlərinə görə, hərbcilərimiz bu axtarışları çətin hava şəraitində və yüksək mina təhlükəsi altında həyata keçiriblər.

Əmlak üzərinə həbs qoyulması ilə bağlı yeni qayda

Cinayət mühakimə icraatı çərçivəsində əmlak üzərinə həbs qoyulması barədə cinayət prosesini həyata keçirən orqanın qərarı məhkəmə nəzarəti qaydasında mübahisələndiriləcək. Bu, Milli Məclisin son iclasında müzakirə olunan Cinayət-Prosessual Məcəlləsində dəyişiklik edilməsi barədə qanun layihəsində öz əksini tapıb.

Bildirilib ki, qanun layihəsində təklif edilən əlavə və dəyişikliklər təqsirləndirilən şəxs olmayan, lakin əmlak üzərinə həbs qoyulması barədə cinayət prosesini həyata keçirən orqanın qərarı ilə qanuni mənafeinə toxunulan şəxslərin, cinayət prosesində iştirak edən digər şəxslər kateqoriyasına daxil edilməsi, həmin şəxslərin qanuni mənafeinə toxunulan şəxs qismində cinayət prosesinə cəlb edilməsi, cinayət prosesində iştirak edən şəxslər kimi apelyasiya, kasasiya, əlavə kasasiya şikayəti vermək hüquqları və qaydalarını tənzim edir.

Təklif olunan ən mühüm dəyişikliklərdən biri də cinayət mühakimə icraatı çərçivəsində əmlak üzərinə həbs qoyulması barədə cinayət prosesini həyata keçirən orqanın qərarının mülki mühakimə icratı çərçivəsində deyil, məhkəmə nəzarəti qaydasında mübahisələndirilməsinin nəzərdə tutulmasıdır.

Belə ki, mülki mühakimə icraatından fərqli olaraq məhkəmə nəzarəti qaydasında materiallara baxılması və işin həll edilməsi zamanı baxımından daha çevik və operativ baş verir. Üstəlik, daha sonra məhkəmə qərarının preyardisial əhəmiyyətinin hansı həddə olması kimi mübahisənin yaranmasının da qarşısı alınmış olur.

Qanun layihəsi müzakirələrdən sonra səsverməyə çıxarılaraq üçüncü oxunuşda qəbul edilib.

Xameneinin dəfn hazırlığı - necə keçiriləcək, kimlər gedəcək?

İranda mərhum dini lider Seyd Əli Xameneinin dəfn mərasimlərinə hazırlıqlar davam edir.

Regionun müxtəlif ölkələrindən yüksək vəzifəli şəxslərin və nümayəndə heyətlərinin Tehran, Qum, Məşhəd və İraqın bir neçə şəhərində bir neçə gün ərzində keçiriləcək tədbirlərdə iştirak edəcəyi gözlənilir.

Milli Məclisin sədri Sahibə Qafarovanın başçılıq etdiyi nümayəndə heyəti İranın sabiq Ali Rəhbəri Ayətullah Seyid Əli Xameneinin iyul ayında Tehrandə keçiriləcək vida mərasimində iştirak edəcək.

Türkmənistan Prezidenti Qurbanqulu Berdiməhəmmədovun gələn həftə yüksək vəzifəli nümayəndə heyətinin Tehranla görüşü gözlənilir.

Gürcüstan Prezidenti Mixeil Kavelaşvilinin də ölkəsinin rəsmi nümayəndə heyətinə rəhbərlik edərək dəfn mərasimi və vida mərasimlərində iştirak edəcəyi bildirilir.

Ermənistanın baş naziri Nikol Paşinyan da dəfn mərasimlərində iştirak etmək üçün İrana səfər etmək niyyətindədir. Qəter nümayəndə heyətinə, çox güman ki, ölkə Əmiri rəhbərlik edəcək. Planları dəyişərsə, nümayəndə heyətinə Qəterin baş naziri rəhbərlik edə bilər.

Pakistanın baş naziri yüksək vəzifəli nümayəndə heyəti

nin müşayiəti ilə cümə günü, 3 iyul tarixində İrana gedəcək. O, əvvəllər Pakistan Milli Assambleyasına səfər İran Prezidenti Məsud Pezeşkianin rəsmi dəvəti ilə dəfn mərasimlərində iştirak etmək üçün baş tutacağını bildirmişdi.

Rəsmi proqrama əsasən, vida mərasimi iyulun 4-ü səhər saat 6:00-da Tehranın İmam Xomeyni məscidində başlayacaq və iyulun 5-i axşam saat 8:00-a qədər davam edəcək. Dəfn namazı iyulun 5-i səhər qılınacaq. Tehran, Qum və İraqda keçiriləcək mərasimlərdən sonra mərhum lider cümə axşamı, iyulun 9-da Məşhəddə dəfn olunacaq.

Bu şəxslərə yeni mənzillər veriləcək

Azərbaycanın daha bir rayonunda əlilliyi müəyyən edilmiş bir qrup şəxsə və şəhid ailələrinə yeni mənzillər veriləcək. İqtisadiyyat.az xəbər verir ki, Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyi tabeliyində fəaliyyət göstərən Sosial Xidmətlər Agentliyi bununla bağlı müvafiq hazırlıq işlərinə başlayıb.

Həyata keçirilən tədbirlərin davamı olaraq sözügedən kateqoriyaya aid şəxslərə Yardımlı rayonunda 10 ədəd üçotaqlı, 18 ədəd ikiotaqlı və dörd ədəd birotlaqlı mənzilin verilməsi nəzərdə tutulur. Məlumatla əsasən, əlilliyi müəyyən olunmuş şəxslərə və şəhid ailələrinə təqdim ediləcək həmin mənzillərin satın alınmasına təxminən 2.6 milyon manata yaxın vəsaitin sərf olunacağı proqnozlaşdırılır.

Günəşdə güclü partlayışlar

İyunun 30-da səhər Günəşdə sonuncu əvvəlki M güc sinfinə aid olan iki partlayış qeydə alınıb. TASS-ın xəbərinə görə, bu barədə Rusiya Təbii Gəncə İnstitutundan məlumat verilib. “İyunun 30-da Moskva vaxtı ilə saat 04:16-da (Bakı vaxtı ilə saat 05:16) 4475 günəş ləkəsi qrupunda (S08W48) rentgen diapazonunda 115 dəqiqə davam edən M1.3 partlayışı qeydə alınıb. Moskva vaxtı ilə saat 09:40-da 4479 günəş ləkəsi qrupunda (N16W03) rentgen diapazonunda 39 dəqiqə davam edən M1.4 partlayışı qeydə alınıb”, - deyərək hesabatda vurğulanıb.

Sonuncu dəfə bu sinfdən olan partlayışlar iyunun 21-də baş vermişdi.

Günəşdə partlayışlar rentgen şüalanmasının gücündən asılı olaraq beş sinfə bölünür: A, B, C, M və X. Minimum A0.0 sinfi Yerin orbitində bir kv.m-ə 10 nVt şüalanma gücünə uyğundur. Növbəti mərhələyə keçərkən güc 10 dəfə artır. Partlayışlar adətən Günəş plazmasının emissiyaları ilə müşayiət olunur ki, onların buludları Yerə çataraq maqnit qasırğaları yarada bilər.

Velosipedçini “Prius”la vurub öldürənə bu cəza verildi

Lənkəran rayonunda ağır yol-nəqliyyat hadisəsi törətmiş 2002-ci il təvəllüdlü Cavid Səfərlinin məhkəməsi keçirilib.

“Qafqazinfo”nun məlumatına görə, Göyşaban kəndi ərazisində “Toyota Prius” markalı avtomobillə velosipedlə hərəkət edən Yuxarı Nüvədi kənd sakini 1976-cı il təvəllüdlü Rasim Cəbrayıl oğlu Teymurovu vurub öldürən gəncə hökm oxunub.

Bildirilib ki, R. Teymurov Lənkərandə özəl şirkətlərin birində mühafizəçi işləyirmiş və işə velosipedlə gedib-gəlirmiş. Hadisə də həmin zaman baş verib.

Lənkəran Rayon Məhkəməsi C. Səfərlini Cinayət Məcəlləsinin 263.2-ci maddəsi üzrə təqsirləndirib. Ona 2 il 6 ay müddətə nəqliyyat vasitələrini idarə etmək hüququndan məhrum edilməklə 4 il müddətə azadlıqdan məhrum etmə cəzası verilib. Cəzasını məntəqə tipli cəzaçəkmə müəssisəsində cəkməsi qeyd edilib.

TANAP-la indiyədək nə qədər Azərbaycan qazı satılıb?

İstismara verildiyi tarixdən indiyədək Trans-Anadolu Qaz Boru Kəməri (TANAP) ilə ümumilikdə 99,6 milyard kubmetr Azərbaycan qazı nəql edilib.

Bu barədə Energetika Nazirliyi məlumat yayıb.

Məlumatla əsasən, nəqlatmanın 39.6 milyard kubmetri Türkiyəyə ixrac edilib.

Bu gün “Şahdəniz-2” layihəsi çərçivəsində Trans-Anadolu Təbii Qaz Boru Kəməri (TANAP) vasitəsilə Azərbaycandan Türkiyəyə kommersiya təyinatlı qaz həcmələrinin nəqlinə başlanılmasından 8 il ötür.

Cənub Qaz Dəhlizinin önəmli hissəsi olan TANAP enerji təhlükəsizliyinin təmin edilməsində əvəzolunmaz infrastruktur layihəsi hesab olunur.

12 iyun 2018-ci il tarixində Türkiyədə TANAP-ın birinci fazası istifadəyə verilib. Bu boru kəməri ilə nəql olunan qaz Türkiyəyə və Avropaya ötürülür. 2020-ci ildən kəmərin buraxılış qabiliyyəti ildə 16 mlrd., 2023-cü ildə 23 mlrd. Kubmetr idisə, 2026-cı ildə bu göstəricinin 32 mlrd. kubmetrə çatdırılması planlaşdırılır. TANAP-la bu həcm bir qismi Türkiyəyə tədarük olunur, qalan hissə isə Transadriatik boru kəməri vasitəsilə Avropaya yönəldilir.

Nazirdən təhsil sistemini silkələyən açıqlamalar

Emin Əmrullayev məktəbə telefon gətirmək, sertifikatlaşdırma, müəllim maaşları və repetitorluq haqda nələr dedi?

Elm və təhsil naziri Emin Əmrullayev IX ADA Beynəlxalq Təhsil Konfransı və "Sertifikatlaşdırma 2026: səriştəli müəllim - keyfiyyətli təhsil" mövzusunda keçirilən tədbirdə təhsil sisteminin aktual problemləri və qarşıdakı hədəflərlə bağlı bir sıra mühüm açıqlamalar verib.

Nazir bildirib ki, məktəblərdə şagirdlərə süni intellektin öyrədilməsi qısa müddətdə həyata keçirilə biləcək proses deyil. Hazırda Azərbaycanda 1,5 milyona yaxın şagirdin təlim-təbiiyyəsi ilə 150 mindən çox təhsil işçisi məşğul olur və belə geniş sistemdə yeni istiqamətin tətbiqi ciddi hazırlıq tələb edir.

Onun sözlərinə görə, ilk növbədə süni intellekt sahəsini dərinlən bilən müəllimlər hazırlanmalı, daha sonra bu biliklər məktəblərdə tədris olunmalıdır.

Nazir vurğulayıb ki, məsələ yalnız yeni fənnin tədrisi deyil, bütövlükdə rəqəmsal transformasiyaya uyğun təhsil modelinə keçiddir. O əlavə edib ki, hər bir təhsil sistemi üç əsas komponent - məzmun, tədris və qiymətləndirmə üzərində qurulur və şagirdlərin bilik səviyyəsini düzgün ölçən qiymətləndirmə mexanizmi formalaşdırılmalıdır.

Emin Əmrullayev qeyd edib ki, müəllimin yalnız fənni bilməsi kifayət etmir. Sınıfı idarə etmək, şagirdlərlə işləmək və dərsləri effektiv təşkil etmək müəllim peşəsinin ayrılmaz hissəsidir. Nazirin sözlərinə görə, hazırkı sertifikatlaşdırma imtahanları müəyyən meyarları qiymətləndirsə də, müəllimin bütün

bacarıqlarını əhatə etmir. "Riyaziyyatdan hər hansı təoremi isbat edə bilən müəllimi seçmirik, amma mənəcə, buna ehtiyac var. Növbəti mərhələdə sertifikatlaşdırma metodiki məsələlərə daha çox diqqət yetiriləcək".

Nazir eyni zamanda sərt mesaj da verib: "30 suala cavab verə bilməyən müəllimin metodikası önəmli deyil". Nazir müəllimlərin əməkhaqqı ilə bağlı statistik göstəriciləri də açıqlayıb.

Onun sözlərinə görə, 1 faiz (1426 nəfər) - 2000 manat və daha çox; 12 faiz (14 228 nəfər) - 1500-2000 manat; 36 faiz (40 240 nəfər) - 1000-1500 manat; 39 faiz (45 126 nəfər) - 500-1000 manat; 12 faiz (14 372 nəfər) - 500 manatdan az əməkhaqqı alır.

Emin Əmrullayev bildirib ki, müəllimlərin maaşlarının yüksək olması təhsil sisteminin inkişafı baxımından vacibdir: "Mən icraçı qurumun rəhbəri olaraq qaydaları icra edirəm. Lakin nazir kimi düşünürəm ki, müəllimlərin əməkhaqları nə qədər yüksək olsa, bir o qədər yaxşıdır".

Bu il tarix, fiziki tərbiyə, texnologiya, təsviri incəsənət və musiqi fənləri üzrə ümumilikdə 16 938 müəllim sertifikatlaşdırılmaya cəlb

olunub. Nəticələrə əsasən, tarix - 4194 nəfər uğur qazanıb, 1377 nəfər ilk cəhdde uğursuz olub;

Fiziki tərbiyə - 4516 nəfər uğur qazanıb, 903 nəfər uğursuz olub;

Texnologiya - 2555 nəfər uğur əldə edib, 393 nəfər uğursuz olub;

Təsviri incəsənət - 1405 müəllim uğur qazanıb, 284 nəfər keçə bilməyib;

Musiqi - 1041 müəllim uğur qazanıb, 270 nəfər uğursuz nəticə göstərüb.

Ümumilikdə isə yeni fənlər üzrə sertifikatlaşdırma iştirak edən 13 711 müəllim uğur qazanıb, 3227 müəllim ilk mərhələdən keçə bilməyib.

Nazir müəllim peşəsinə münasibətlə bağlı cəmiyyətdə formalaşmış stereotiplərin dəyişməsinin vacibliyini də vurğulayıb. Onun sözlərinə görə, sovet dövründən qalan "müəllim yazıqdır" düşüncəsi artıq dəyişməlidir: "Müəllim yazıq deyil. Müəllimlərimiz qürurlu, peşəkar və cəmiyyət üçün nümunə olan insanlardır".

Emin Əmrullayev bildirib ki, ölkədə 4000-dən çox məktəbin 90 faizində təhsil üçün normal şərait yaradılıb və bir çox bölgələrdə müəllimlik ən nüfuzlu peşələrdən biri hesab olunur.

Nazir repetitorluğun tamamilə mənfi hal olmadığını desə də, məktəb müəlliminin şagirdə "müşəri" kimi baxması

nın yolverilməz olduğunu deyib: "Müəllim məktəbdə öz işini yüksək səviyyədə görməlidir. Bundan sonra əlavə hazırlıq keçirsə və valideyn bunu istəsə, burada problem yoxdur."

O, həmçinin bildirib ki, uzun illər tətbiq olunan stavka sistemindən tamstatlı müəllim modelinə keçid təhsil sisteminə ciddi dəyişikliklər yaradacaq. Nazirin ən çox müzakirə doğuran fikirlərindən biri müəllim peşəsinə qəbul olunan namizədlərlə bağlı olub. Emin Əmrullayev hesab edir ki, vaxtilə məktəbdə zəif nəticə göstərən şəxslərin müəllim kimi fəaliyyət göstərməsi gələcək nəsillərin formalaşmasına mənfi təsir göstərə bilər: "Sınıfdə əlaçı olmuş şəxsin müəllimliyi ilə zəif oxuyan şəxsin müəllimliyi arasında böyük fərq var. Təhsil sisteminə atılan addımlar məhz yaxşı oxuyan və yüksək nəticə göstərən namizədlərin müəllimliyə cəlb olunmasına xidmət edir".

"Təhsil sisteminə rüşvət və korrupsiyanı əhəmiyyətli dərəcədə həll etmişik. Müasir texnologiyaların və elektron sistemlərin tətbiqi sayəsində əvvəllər problem yaradan bir çox sahələrdə korrupsiya halları tamamilə aradan qaldırılıb. Uşaqların məktəbə qəbulu və yerdəyişməsində, ali təhsil müəssisələrinə qəbul prosesində, eləcə də müəllimlərin işə qəbulu (MİQ) imtahanlarında və bu kimi digər irimiqyaslı proseslərdə böyük mənada rüşvət və korrupsiya məsələsini həll etmişik. Hazırda təhsil sisteminə hər hansı bir sistemli korrupsiya mövcud deyil" deyər, nazir vurğulayıb.

Emin Əmrullayev qeyd edib ki, qəbul və idarəetmə proseslərinin mərkəzləşdirilmiş və elektron qaydada aparılması insan amilini minimuma endirib: "Bu da bütün namizədlər və şagirdlər üçün bərabər, ədalətli mühitin formalaşmasını təmin edib".

Bu gün 6 itkin-şəhidin qalıqları ailələrinə təhvil veriləcək

Iyulun 1-də itkin düşmüş və şəxsiyyəti müəyyənləşdirilən daha 6 şəhidin qalıqları ailələrinə təhvil veriləcək. Bunu Səhiyyə Nazirliyi Məhkəmə-Tibbi Ekspertiza və Patoloji Anatomiya Birliyinin direktoru Ədalət Həsənov "İtkin düşmüş şəxslər məsələsinin həllində müasir yanaşmalar və əməkdaşlığın gücləndirilməsi" mövzusunda beynəlxalq konfransda deyib.

Onun sözlərinə görə, Birinci Qarabağ müharibəsi ilə əlaqədar indiyədək Məhkəmə-Tibbi Ekspertiza və Patoloji Anatomiya Birliyinə ümumilikdə 934 şəxsə məxsus sümük qalıqları qəbul edilib: "Təqdim edilmiş qalıqlardan 206 şəxsə məxsus meyit qalıqları naməlum şəhid məzarlarından, 79 şəxsə məxsus meyit qalıqları isə tanınmadan dəfn edilmiş adlı şəhid məzarlarının məzar adlarının dəqiqləşdirilməsi məqsədilə ekshumasiya edilib. 377 şəxsin qalıqları eyniləşdirilib. 226 nəfər şəhidimizin meyiti Dövlət Komissiyasının qərarı və iştirakı ilə şöbələrimizdən ailələrə təhvil verilib".

Vəfat edən şəxsin pensiya kapitalı hara gedir?

Azərbaycanda uzun illər işləyərək fərdi hesabında pensiya kapitalı toplayan şəxsin vəfat etməsindən sonra həmin vəsaitin taleyi tez-tez müzakirə olunan məsələlərdən biridir.

Bakupost.az xəbər verir ki, bu kapital bütün hallarda vəərəsələrə nağd şəkildə ödənilir.

"Əmək pensiyaları haqqında" Qanuna əsasən, vəfat etmiş şəxsin topladığı pensiya kapitalı ailə başçısını itirməyə görə əmək pensiyası hüququ qazanan ailə üzvlərinin pensiyasının hesablanması zamanı nəzərə alınır. Yeni bu vəsait birbaşa bölüşdürülərək vəərəsələrə verilmir, onların alacağı pensiyanın məbləğinin artmasına təsir edir.

Qanunvericiliyə əsasən, ailə başçısını itirməyə görə əmək pensiyası almaq hüququna 18 yaşınadək uşaqlar, əyani təhsil alan övladlar 23 yaşınadək, eləcə də müəyyən hallarda həyat yoldaşı, valideynlər və digər ailə üzvləri malik ola bilərlər.

Ailə üzvləri əvvəlcə notariat qaydasında vəərəsəlik hüququnu rəsmiləşdirməli, daha sonra isə qanunvericilikdə nəzərdə tutulan hallarda Dövlət Sosial Müdafiə Fonduna müraciət etməlidirlər.

Bundan başqa, əmək pensiyaçısı vəfat etdikdə onun ailəsinə dəfn xərclərinin qarşılanması məqsədilə birdəfəlik müavinət də ödənilir. Bu müavinətin məbləği vəfat tarixinə qüvvədə olan əmək pensiyasının minimum məbləğinin üç misli həcmində müəyyən edilir.

Elm və təhsil naziri məktəbə hazırlıq və ümumi təhsil müəssisələrində şagirdlərin telefon istifadəsi ilə bağlı imzalanmış qərar haqqında da məlumat verib. Nazirin sözlərinə görə, şagird məktəbə telefon gətirə bilər, lakin dərslər vaxtı telefonda istifadə edə bilməz. O bildirib ki, yeni qərar müəllimin belə hallarda nə edə biləcəyini tənzimləyəcək.

“Azərbaycanla Avropa Şurası arasında münasibətlərin daha da pisləşməsi səhv olardı və bunun nəticələri təkcə Bakı və Strasburqa deyil, həm də bütün regiona təsir göstərirdi”. Avropa Şurası Parlament Assambleyasının Azərbaycanla bağlı son qətnaməyə açıq şəkildə qarşı çıxan ukraynalı deputat Aleksey Qonçarenko Minval.az-a müsahibəsində belə deyib.

Azərbaycanla bağlı son qətnamənin qəbul edilməsini şərh edən Qonçarenko qeyd edib ki, Avropa Şurası Parlament Assambleyasının qərarlarının geosiyasi təsirlərini tamamilə görməzdən gəldiyini iddia etməyəcək. Lakin onun fikrincə, bu cür addımların məntiqi ciddi suallar doğurur.

“AŞ PA-nın geosiyasi təsirləri görməzdən gəldiyini deməzdim. Lakin ölkəni təşkilatdan uzaqlaşdıran qərarların qəbul edilməsi insan haqları aləti deyil. Avropa Şurası birtərəfli mühakimələr üçün platforma deyil, dialoq məkanı olmalıdır”, - deyə o bildirib.

Ali Rada üzvünün sözlərinə görə, Avropa qurumları təkcə siyasi fikir ayrılıqlarını deyil, həm də hərəkətlərinin uzunmüddətli nəticələrini nəzərə almalıdırlar. Onun fikrincə, tarix dəfələrlə sübut edib ki, dövlətlərin ümumavropa proseslərində iştirakını qorumaq təcrid siyasətindən daha çox nəticə verir.

Bakı ilə Avropa Şurası arasındakı münasibətlərin perspektivlərindən danışan Qonçarenko vurğulayıb ki, Azərbaycan son dərəcə mürəkkəb geosiyasi mühitdə yerləşir və bu da onun Avropa ilə əlaqələrini xüsusilə vacib edir. Avropanın özünün Azərbaycanla münasibətlərdə etimadı bərpa etmək üçün nələri dəyişdirməli olduğu ilə bağlı su-

Azərbaycan Avropa qurumları ilə qırılma nöqtəsində

Vəziyyətdən çıxış yolu qalırmı?

ala cavab olaraq Qonçarenko bildirib ki, gələcək əməkdaşlıq pragmatizm, qarşılıqlı hörmət və hətta ən çətin məsələlərdə belə açıq dialoqa hazırlıq prinsipləri üzərində qurulmalıdır.

Onun fikrincə, bu yanaşma həm Azərbaycanın, həm də Avropa dövlətlərinin maraqlarına uyğundur: “Əminəm ki, Avropa ilə Azərbaycan arasındakı münasibətlərin gələcəyi pragmatik əməkdaşlıq, hörmət və açıq dialoq üzərində qurulmalıdır. Bu, hər iki tərəfin maraqlarına uyğundur”.

Sonda ukraynalı parlamentarı deyib ki, bu gün Avro-

pa Şurası Azərbaycanı uzaqlaşdırmaqda deyil, ümumavropa qurumları daxilində mövcudluğunu qorumaqda maraqlı olmalıdır: “Buna görə də Avropa Şurası, xüsusən də indi, Azərbaycanın təşkilat daxilində qalması üçün əlindən gələni etməlidir”.

Bes Strasburq və Azərbaycan qırılma nöqtəsindən yayınmaq üçün hansı qarşılıqlı güzəştlərə gedə bilərlər?

Demokratiya və İnsan Hüquqları Komitəsinin sədri, hüquq üzrə fəlsəfə doktoru Çingiz Qənizadə “Yeni Müsavat”a bildirdi ki, Avropa

Şurası Parlament Assambleyasında Azərbaycanla bağlı müzakirələrin davam etdiyi bir vaxtda ukraynalı deputat Aleksey Qonçarenko tərəfindən səsləndirilən fikirlər diqqət çəkir və bu fikirlər kifayət qədər obyektik fikirlərdir: “Onun vurğuladığı əsas məqam ondan ibarətdir ki, Azərbaycanla Avropa Şurası arasında münasibətlərin tam qırılması nə təşkilatın, nə də regionun maraqlarına uyğundur. Öncə qeyd edim ki, Azərbaycan və Avropa Şurası arasında yaranmış gərginliyin səbəbkarı AŞ PA-nın qərəzli

mövqeyi, ikili standartlarla yanaşmasıdır. Avropa Şurası ilə Azərbaycan arasında münasibətlərin gərginliyi, qırılması Azərbaycandan çox Avropanın və regionun zərərinədir. Hazırkı mərhələdə ən real çıxış yolu AŞ PA-nın Azərbaycana qərəzli mövqeyindən əl çəkməsi, qarşılıqlı siyasi dialoqun bərpası və etimadın tədricən yenidən formalaşdırılmasıdır. AŞ PA-nın yanlış addımları nəticəsində Azərbaycan cəmiyyətində bu quruma etimad sarsılıb. Azərbaycanın əsas gözləniləndən biri təşkilat daxilində ikili standartların aradan qaldırılması, ölkəyə münasibətdə daha balanslı və

ibarət ola bilər ki, tərəflər qarşılıqlı ittihamların intensivliyini azaltsın, yüksək səviyyəli siyasi təmasları bərpa etsin və texniki əməkdaşlıq formatlarını genişləndirsin. Bu, həm etimad mühitinin yaranmasına, həm də fikir ayrılıqlarının daha konstruktiv platformalarda müzakirəsinə imkan verər: “Strasburqun nəzərə alınması mühüm amil Azərbaycanın Cənubi Qafqazın əsas siyasi və iqtisadi aktorlarından biri olmasıdır. Regionda enerji təhlükəsizliyi, nəqliyyat dəhlizləri və postmünaqişə dövründə sülh prosesləri baxımından Azər-

obyektiv yanaşmanın nümayiş etdirilməsidir. Biz hesab edirik ki, təşkilat üzv dövlətlərə eyni meyarlarla yanaşmalıdır və siyasi qərarlar geosiyasi maraqların təsiri altında qəbul edilməməlidir. Digər tərəfdən, Avropa Şurası insan hüquqları, hüququn aliliyi və demokratik institutlarla bağlı narahatlıqları varsa belə, bunu dialoq yolu ilə gündəmdə saxlamalıdır, hansısa qərəzli sənədlər, qətnamələr qəbul etməklə yox. Bunun üçün qarşıdurma deyil, institusional əməkdaşlıq daha səmərəli mexanizm hesab olunur”.

Ekspertin fikrincə, əgər belə olarsa mümkün kompromis variantı ondan

baycanın iştirakı olmadan Avropa üçün bir sıra strateji layihələrin həyata keçirilməsi çətinləşə bilər. Eyni zamanda, Azərbaycanın da Avropa institutları ilə dialoqu davam etdirməsi hüquqi əməkdaşlıq və siyasi kommunikasiya baxımından faydalıdır. Bu səbəbdən münasibətlərin tam qırılması deyil, fikir ayrılıqlarının dialoq və qarşılıqlı kompromis vasitəsilə idarə olunması daha rəsi-onal ssenari kimi görünür. Xüsusilə Avropa Şurası maksimalist mövqedən uzaqlaşarsa, münasibətlərin normallaşması üçün imkanlar hələ tükənməyib”.

□ **Etibar SEYİDAĞA, “Yeni Müsavat”**

Rusiyanın qorxudan parçalanma ssenarisi

Qərb nüvə silahının yeni yaranacaq respublikaların əlinə keçəcəyindən ehtiyatlanır

Postsovet məkanının potensialı yenidən formatlanması və Rusiya Federasiyasının sabitliyi ilə bağlı geosiyasi müzakirələr hazırda aparıcı global beyin mərkəzlərinin məxfi hesabatlarında mərkəzi yer tutur. Lakin ekspertlər arasında dolan ssenarilər səthi media fərziyyələrindən kökündən fərqlənir.

Rusiyanın daxildən çök-məsinin hipotetik ehtimalını qiymətləndirən Karneqi Fondu bu prosesin sərhədlərin perimetrləri boyunca başlaya bilməyəcəyini vurğulayırlar - bu proses həmişə dövlət aparatının iflici, iqtisadi defolt və ya hakimiyyətin keçidində sistemli böhran səbəbindən federal mərkəzin özündə başlayır. Fəlakətli ssenari gerçəkləşərsə, Rusiya Federasiyasının parçalanmasının 1991-ci il Belovej sazişlərinin nisbətən dinc təcübəsini təkrarlaması ehtimalı azdır. O zaman dağıdıcı proseslər SSRİ respublikalarının aydın inzibati sərhədləri boyunca gedirdi. Bugünkü realıqda analitiklər böyük makroregionlar və iqtisadi cəhətdən özünü təmin edən resurslara malik qurumlar (Tatanstan, Yakutiya, Krasnoyarsk diyarı və Qərbi Sibir böl-

gələri) xətti boyunca parçalanma proqnozlaşdırırlar. Qafqaz vektoru isə daxili sərhədlərin yenidən bölüşdürülməsi ilə bağlı bir sıra yerli millətlərə-rası müharibələrə çevrilmək riskini daşıyır. Belə bir ssenaridə nüvə Rusiyası ölkənin Avropa hissəsinin və Ural dağlarının ənənəvi sərhədlərinə doğru kiçilə bilər, milli respublikalar və şərq ətrafları üzərində nəzarəti itirə bilər.

Qərb analitik institutlarının əsas nəticəsi budur ki, beynəlxalq ictimaiyyət tamamilə hazırıqsızdır və keçmiş Rusiya

Federasiyasının yerində bir neçə onlarla müstəqil dövlətin yaranmasını tanımaq istəmir. Vaşinqton, Brüssel və Pekin üçün əsas kabus minlərlə strateji və taktiki döyüş başlığının gözlənilməz regional liderlərin, sərkərdələrin və ya radikal qrupların nəzarəti altına düşdüyü “ləkələnməmiş nüvə arsenalı” ssenarisidir.

20-ci əsrin tarixi pre-sidenti göstərir ki, kollektiv Qərb SSRİ-ni sona qədər qorumağa çalışıb və yeni bir böhran baş verərsə, beynəlxalq diplomatiya kütləvi qırğın silahları

üzərində vahid nəzarət mərkəzini qorumaq üçün əlindən gələni edəcək.

Əgər kiçik respublikalardan ibarət bir konqlomerat yaranarsa, dünya gücləri, çox güman ki, əsas nüvə obyektləri üzərində ciddi xarici protektorat tətbiq edəcək və yalnız nüvə enerjisi statusuna dair hər hansı bir iddiadan könüllü, tez və təsdiqlənə bilən şəkildə imtina edən yeni qurumları tanımağa razılacaq.

İddialarla bağlı **siyasi analitik Aydın Quliyev** “Yeni Müsavat”a şərhində bildirdi ki,

şübhəsiz, Moskvanın əlindəki nüvə silahı arsenalı Qərbi Rusiyaya qarşı daha sərt siyasətdən müəyyən qədər çəkindirici amil rolunu oynayır: “Yeni nüvə silahı potensialına malik olmaq Rusiya üçün müdafiənin çox güclü amillərindən biridir. Eləcə də Qərb ölkələrinin də nüvə potensialı onların müdafiə təminatçısı kimi çox önəmlidir. Amma Rusiyanın gələcəyi ilə bağlı sözsüz ki, müəyyən ssenarilərin həyata keçirilməsində nüvə silahı potensialı nəzərə alınmalı amildir. Qeyd edim ki, vaxtilə SSRİ-nin də nüvə potensialı böyük idi və Amerikanın SSRİ-dən çəkinməsinə təmin edən əsas amillərdən biri idi. Lakin Sovet ittifaqının nüvə silahı üstünlüyü Qərbin onun çöküşü üçün siyasətini arxa plana keçirməsinə səbəb olmadı. SSRİ-nin nüvə silahları olsa da, onu parçaladılar. Sonra isə müstəqillik əldə edən Ukraynada, Belarusda, Qazaxıstanda SSRİ-dən miras qalmış nüvə silahlarının tələyini Qərb Rusiya ilə birlikdə həll elədi. Yeni müstəqillik əldə etmiş keçmiş SSRİ respublikalarına miras qalmış nüvə silahları onların əlində Qərb üçün təhlükəyə çevrilmədi”.

A.Quliyev qeyd etdi ki, indi Rusiya Federasiyasını ayrı-ayrı dövlətlərə parçalamığı düşününlər yəqin onun nüvə potensialının da gələcək taleyi barədə plan-

lara malikdirlər: “Nüvə silahlarının yeni yaranacaq kiçik dövlətlərin əlində qorxulu bir silaha çevrilməsinə yaqın ki, imkan verməzlər. Amma Rusiyanın kiçik dövlətlərə parçalanması ssenarisinin həyata keçirilməsində Qərbi nüvə silahından başqa çəkindirən digər amillər də var. SSRİ dağıldan sonra onun yerində yaranan ölkələrin bəziləri Qərblə birmənalı inteqrasiya yolu tutduqları və Qərbin dəyərləri bölüşdükləri halda Qərbə sözün həqiqi mənasında siyasi, diplomatik müharibə açmış dövlətlər də əmələ gəldi. Məsələn, Rusiyanın özü, Belarus və digər bir sıra ölkələr Qərblə inteqrasiyanı kənara qoydular. Qərbin Rusiyanı parçalamaq ssenarisini həyata keçirməsinə mane olan amillərdən biri məhz Rusiyanın yerində yaranacaq respublikaların gələcəkdə Qərblə münasibətlərdə hansı yolu tutacaqlarıdır. Vaxtilə SSRİ ilə Qərbin problemi var idi. Bu gün SSRİ-nin yerində yaranmış bir neçə ölkə ilə Qərbin problemləri var. Qorxu yaranan amil budur ki, bu gün Rusiya ilə problem var, sabah Rusiyanın yerində yaranacaq bir neçə ölkə ilə də problemlər yaranı bilər. Mane olan amillərdən biri də bu qorxudur. Rusiyanın parçalanmasını o qədər asan hesab etmək olmaz”.

□ **Etibar SEYİDAĞA, “Yeni Müsavat”**

Makronun emissarının Azərbaycana mübhəm səfəri

Paris Bakı ilə körpüləri yandırmaq istəmir, amma Fransanın ikili oyunu Bakıda etimad yaratmır

Bertrand Buhvalter

Fransa prezidenti Emmanuel Makronun diplomatik müşaviri Bertrand Buhvalterin ötən həftə Bakıya səfəri Parisin Azərbaycan istiqamətində yaranmış gərginliyi yumşaltmaq cəhdi kimi qələmə verilir. Fransa nümayəndəsi Prezidentin köməkçisi Hikmət Hacıyevlə görüş keçirib. Görüşdən sonra Hacıyev bildirib ki, tərəflər Prezident İlham Əliyevlə Emmanuel Makron arasında ötən ay baş tutmuş telefon danışığının davamı olaraq Azərbaycan-Fransa münasibətlərinin hazırkı vəziyyətini, gələcək perspektivlərini, eləcə də regional prosesləri və qarşılıqlı maraq doğuran digər məsələləri müzakirə ediblər.

Lakin Buhvalterin Bakıya səfəri rəsmi Paris üçün kifayət qədər müəkkəb siyasi fon üzərində baş tutub. Bir neçə gün əvvəl Fransa Xarici İşlər Nazirliyinin Milli Assambleya deputatlarının Qarabağla bağlı suallarına verdiyi cavablar Bakının kəskin etirazına səbəb olmuşdu. Azərbaycan Xarici İşlər Nazirliyi xüsusi bəyanat yayaraq Fransanı qərəzli mövqe tutmaqda ittiham edib.

Rəsmi Bakı hesab edir ki, Fransa özünü sülh prosesinin tərəfdarı kimi təqdim etsə də, Ermənistanla hərbi əməkdaşlığını genişləndirməsi, İrəvanı silahlandırması və Avropa İttifaqının müşahidə missiyasını (EUMA) açıq şəkildə dəstəkləməsi onun regionda neytral vasitəçi olmadığını göstərir. Azərbaycan XİN-in fikrincə, bu siyasət sülhə deyil, revanşist meyllərin güclənməsinə xidmət edir və normalaşma prosesinə zərbə vurur.

Bununla yanaşı, reallıq ondan ibarətdir ki, Cənubi Qafqazda geosiyasi və iqtisadi baxımdan əsas aktorlardan biri məhz Azərbaycandır. Parisin Ermənistanı göstərdiyi siyasi və hərbi dəstək regiondakı qüvvələr balansını dəyişmək gücündə deyil. Fransa isə Azərbaycan kimi mühüm enerji və nəqliyyat tərəfdaşı ilə münasibətlərin tamamilə korlanmasının da fərqindədir. Buhvalterin Bakıya səfəri də məhz bu diplomatik zərurət-

dən irəli gələn addım kimi qiymətləndirilə bilər. Rəsmi mövqeyə görə, Fransa regiondakı yeni geosiyasi vəziyyəti nə qədər tez qəbul etsə, ikitərəfli münasibətlərin normalaşması üçün də bir o qədər əlverişli şərait yaranacaq.

Maraqlıdır ki, Bertrand Buhvalter bundan əvvəl də Fransa prezidentinin digər müşaviri Emmanuel Bonn ilə birlikdə Moskvaya səfər etmişdi. "Financial Times" qəzetinin məlumatına görə, həmin görüş zamanı Kreml Avropa İttifaqının Ukrayna üzrə mümkün danışıqlarda iştirak etməsi tələbinə kəskin etiraz etmiş və Rusiya prezidentinin köməkçisi Yuri Uşakov bu təşəbbüsü kobud şəkildə rədd etmişdi. Bu fakt Fransa diplomatiyasının son dövrlərdə həm Şərqdə, həm də Cənubi Qafqazda müəkkəb siyasi maneələrlə üzləşdiyini göstərən nümunələrdən biri kimi dəyərləndirilir.

Milli Məclisin deputatı Bəhrüz Məhərrəmov "Yeni Müsavat"a bildirdi ki, Fransa Prezidenti Emmanuel Makronun diplomatik müşaviri Bertrand Buhvalterin Bakıya gözlənilməz və mübhəm səfəri, rəsmi Parisin özünün "ikili standartlar doktrinası" kimi xarakterizə olunan gedişləri nəticəsində Azərbaycanla münasibətlərdə yaranmış dərin uçurumu aradan qaldırmaq, ən azından diplomatik kanalları tamamilə qapanmasına imkan verməmək cəhdidir:

dəmə gətirməsi, Azərbaycanın dövlət suverenliyini və ərazi bütövlüyünü və postmüharibə dövrünün yeni reallıqlarını inkar etmək, beləliklə də beynəlxalq hüququn jus cogens normalarına - dövlətlərin ərazi bütövlüyünə hörmət prinsipinin imperativ xarakterinə zidd davranmaqdır".

Deputatın sözlərinə görə, Fransanın Cənubi Qafqazdakı qeyri-konstruktiv yanaşması, onun xarici siyasətinin daxili siyasi konjunkturadan, o cümlədən Fransadakı güclü erməni diasporu amilindən birbaşa asılılığını göstərir:

"Bu, "realpolitik"dən uzaq, emosional və diaspor təsiri bir xətdir ki, bu da Parisin global aktor kimi nüfuzuna ciddi ziyan vurur. Azərbaycanın mövqeyi beynəlxalq hüququn "fait accompli" doktrinasına söykənir. İkinci Qarabağ müharibəsi və antiterror tədbirləri ilə regionda formalaşmış yeni reallıq, beynəlxalq hüququn təntənəsidir. Parisin bu reallığı hüquqi və siyasi müstəvidə qəbul etməməsi, onun özünü regionda təcridən izolyasiya etməsinə gətirib çıxarır. Bu mənada Buhvalterin Bakıya səfəri, Fransanın "münasibətləri qorumaq" və "geosiyasi təsirini itirməmək" arasındakı çəbəlayışının növbəti təzahürüdür. Lakin bu səfərlər Fransanın Ermənistanla bağlı revanşist siyasətində heç bir konseptual dəyişiklik etmədiyi müddətcə Bakı üçün ciddi diplomatik əhəmiyyət kəsb etməyəcək. Görünən odur ki, Parisin bu "ikili oyunu" uzunmüddətli perspektivdə onun Avropa İttifaqı daxilindəki "sülhməramlı" imicinə və Azərbaycanın strateji tərəfdaşlıq xəttinə mənfi təsir göstərməkdə davam edəcək. Daha korrekt desək, artıq Paris özü də başa düşür ki, bu yeni geosiyasi vəziyyəti nə qədər tez qəbul edərsə, ikitərəfli münasibətlərin normalaşması üçün bir o qədər əlverişli şərait yaranacaq. Fransa Cənubi Qafqazda özünü regional aktor kimi təqdim etmək istəyirsə, ilk növbədə özünün "erməniyönlü" siyasi xəttindən imtina etməli və Azərbaycanın dövlət suverenliyinə hörmət prinsipinə qayıtmalıdır. Əks təqdirdə, Paris Cənubi Qafqazın gələcək memarlığından kənarda qalmağa məhkumdur".

□ **Cavanşir ABBASLI,**
"Yeni Müsavat"

Abraham Hamadeh

ABŞ kongresmeni İlham Əliyevlə görüşündən nələr yazdı?

"Bu yaxınlarda Prezident İlham Əliyevlə görüşümüz oldu. Azərbaycandan qayıtdıqdan sonra bir daha əmin oldum ki, ABŞ etibarlı tərəfdaşlarla fəal əməkdaşlıq etdiyi zaman onun beynəlxalq nüfuzu daha da güclənir".

Bu fikirləri ABŞ Konqresinin Nümayəndələr Palatasının üzvü Abraham Hamadeh "Newsmax" da dərc olunan məqaləsində yazıb.

Arizona ştatını təmsil edən kongresmen bildirib ki, bu səfər mühüm həqiqəti bir daha təsdiqləyib: "Amerikanın müttəfiqləri ABŞ-nin liderliyini gözləyirlər". Onun sözlərinə görə, Azərbaycan Vaşinqtonun gündəmində daim əsas mövzulardan biri olmasa da, dünyanın ən mühüm strateji məkanlarından birində yerləşir.

"Avropa ilə Asiyanın qovuşuğunda, həmçinin Rusiya və İranla həmsərhəd olan Azərbaycan mühüm enerji istehsalçısı, nəqliyyat qovşağı və etibarlı təhlükəsizlik tərəfdaşdır. Ölkə Avropanın enerji müstəqilliyinin möhkəmləndirilməsində, ticarət dəhlizlərinin genişləndirilməsində və müəkkəb geosiyasi şəraitdə regional sabitliyin təmin olunmasında getdikcə daha mühüm rol oynayır", - deyərək Hamadeh vurğulayıb.

Kongresmen qeyd edib ki, Ermənistan və Azərbaycan arasında əldə olunmuş tarixi sülh sazişi uğur qazanması üçün davamlı beynəlxalq diqqət və dəstək tələb edən siyasi çərçivə formalaşdırır: "Belə həlledici məqamda ABŞ prosesdən kənarda qala bilməz. Amerikanın maraqları etibarlı tərəfdaşların uğur qazandığı və sülhün ABŞ-nin davamlı liderliyi sayəsində möhkəmləndiyi şəraitdə daha etibarlı şəkildə təmin olunur".

Korsika ilə bağlı qanun layihəsinə dəstək

Milli Məclis Korsika Xalqına Dəstək Qrupu Fransa Milli Assambleyasında qəbul edilməsi konstitusiyaya qanunu layihəsinə dair bəyanat yayıb.

Bəyanatda deyilir ki, Fransa Milli Assambleyasında Korsikanın Fransa Respublikası daxilində xüsusi muxtariyyət statusunun təsbit edilməsini nəzərdə tutan konstitusiyaya qanunu layihəsinin qəbul olunması Korsika xalqı üçün mühüm mərhələdir: "Qanun layihəsi adanın tarixi, mədəni, sosial və coğrafi xüsusiyyətləri nəzərə alınmaqla Korsikaya daha geniş özünüidarəetmə səlahiyyətlərinin verilməsini nəzərdə tutur və bu baxımdan Korsika xalqının uzun illər ərzində apardığı dinc, demokratik və ardıcıl mübarizənin mühüm siyasi nəticəsi kimi qiymətləndirilir.

Biz, Milli Məclisin Korsika Xalqına Dəstək Qrupu olaraq, Korsika xalqının bu əzmini, qətiyyətini və demokratik prinsiplərə sadiqliyini yüksək qiymətləndirir, onları səmimi qəlbədən alqışlayırıq. Korsika xalqının öz gələcəyini müəyyənləşdirmək istiqamətində nümayiş etdirdiyi əzm və qətiyyət bir daha göstərir ki, xalqların legitim tələbləri gec-tez siyasi müstəvidə öz əksini tapır. Bu baxımdan Fransa Milli Assambleyasında qəbul olunmuş qərar yalnız qanunvericilik aktı deyil, həm də Korsika xalqının uzunmüddətli mübarizəsinin mühüm siyasi nailiyyətidir.

Ümidvarıq ki, Fransa Senatı da tarixi məsuliyyət nümayiş etdirərək Fransa Milli Assambleyasının qəbul etdiyi qərarı dəstəkləyəcək və bununla da Korsika xalqının demokratik iradəsinə hörmət ifadə edəcək".

Ermeni İnqilab Federasiyası (Daşnaksütyun) rəsmi İrəvanı növbəti dəfə "Qarabağ hərəkətinin" sonu ilə "razi olmayan" yarım milyondan çox Ermənistan vətəndaşının fikirlərini qulaqardına vurmaqda" suçlayıb.

Bu açıqlama, sadəcə, bir partiyanın ritorikası deyil, erməni lobbisinin və radikal qüvvələrin həm Ermənistan daxilində, həm də xaricdə fəal şəkildə təbliğ etdiyi revanşist gündəliyinə açıq davamıdır. Onlar regiondakı yeni reallıqları qəbul etməkdən imtina etməyə və Azərbaycana qarşı ərazi iddialarında açıq şəkildə ısrar etməyə davam edirlər.

Sırr deyil ki, bu, illərdir müşahidə etdiyimiz klassik Ermənistan ssenarisidir. Rəsmi İrəvan özünü bu radikallardan kənarda qalmış kimi göstərir. Lakin məhz bu mövqe təhlükəli bir boşluq yaradır. Paşinyan və komandası susmağa və ya birmənalı olmayan şərhlər verməyə üstünlük versə də, revanşist təşəbbüsləri beynəlxalq informasiya məkanını zəhərləməyə davam edir.

Bakı əsasən sülh gündəliyi uğrunda ardıcıl və sistemli mübarizə aparır, İrəvan isə bütün revanşist hücumları, nifrət çıxışları və İkinci Qarabağ müharibəsinin nəticələrini yenidən nəzərdən keçirmək cəhdlərinə qəti mövqe bildirmir.

İrəvanın bu qüvvələrlə fəal mübarizə aparmaqdan geri çəkilməsi Vaşinqtonun gündəliyinin ruhuna və Ermənistanın götürdüyü öhdəliklərə birbaşa ziddir. Cənubi Qafqazda sülh yalnız İrəvan qısaşçılığa sözdə deyil, həm daxili, həm də bütün beynəlxalq cəbhələrdə qarşı olacaq. Ermənistan hakimiyyətinin "kövrək sülh"lə manipulyasiyası nə qədər davam edəcək və s. kimi suallarla ekspertə müraciət etdik.

Hüquqşünas Qulamhüseyn Əlibəyli "Yeni Müsavat" a

Paşinyan Ağ Evdə götürdüyü öhdəliklərdən qaçır

İrəvanın ikili siyasəti ifşa olunur; Ermənistanın "ehtiyat planı" sülh prosesini təhlükəyə atır

bildirdi ki, Daşnaksütyunun bu bəyanatını həm Ermənistanın hazırkı hakimiyyətinə və baş nazir Paşinyana, həm də bütövlükdə Güney Qafqazda artıq formalaşmış geosiyasi reallıqlara və sülh prosesini yönəlik mesaj kimi qiymətləndirmək olar: "Bəyanat ilk baxışdan parlament seçkilərində məğlub olmuş qüvvənin Ermənistanın hazırkı hakimiyyətinin siyasətinə yönəlmiş publik tənqid təsiri başlıyır. Lakin məzmun etibarilə bəyanat seçkisonrası dövr üçün hazırkı hakimiyyətin siyasətinin yalnız tənqidi ilə məhdudlaşmır, Ermənistan cəmiyyətində bir tərəfdən, ölkənin gələcək xarici siyasət kursu, digər tərəfdən isə

postmüharibə dövründə formalaşan regional geosiyasi reallıqlara münasibət ətrafında gedən siyasi-ideoloji mübarizənin növbəti mərhələsinin başladığını əks etdirir. Belə ki, "Qarabağ hərəkəti"nin başa çatmasını qəbul etməyən yüz minlərlə erməninin mövcudluğunu vurğulamaqla Daşnaksütyun Ermənistan cəmiyyəti daxilində Paşinyanın "real Ermənistan" konsepsiyasının tam qəbul olunmadığını, xəstə "Böyük Ermənistan" təfəkkürünün və bu təfəkkürün daşıyıcısı olan revanşistlərin hələ də ciddi siyasi qüvvə kimi qaldığını nümayiş etdirməyə çalışır. Başqa sözlə, Daşnaksütyun demək istəyir ki, Ermənistan daxili

lində sülh gündəliyi ilə revanşizm arasında rəqəbat hələlik tam yekunlaşmayıb, sülh strategiyası ilə revanşist siyasi mərkəzlər arasında sistemli qarşıdurma davam edir. Bu da öz növbəsində regionda sülh prosesi üçün real təhlükə yarada bilər. Bu bəyanat həm də xaricdə fəaliyyət göstərən, ciddi şəkildə təşkilatlanmış erməni diasporunun və kilsənin dəstəyini, maliyyəsinə qazanmağa yönəlib. Daşnaksütyun "Böyük Ermənistan" ideyasını davam etdirən yeganə qüvvə olduğunu, buna görə də diasporadan və kilsədən dəstək, eləcə də maliyyə yardımı umduğunu nəzərə çatdırmaq istəyir. Məlumdur ki, erməni kilsə

kilərində Paşinyanın nisbi qələbə qazanması ona hökuməti təşkil etməyə imkan versə də, regional sülh və təhlükəsizlik, Güney Qafqazdakı beynəlxalq layihələr üçün xeyli risklər yaradır, ən azından Azərbaycan-Ermənistan arasında paraflanmış sülh sazişinin imzalanması üçün əsas şərt olan konstitusiyadakı ərazi iddialarının yaxın vaxtlarda aradan qaldırılması ehtimalını azalda və sülh prosesinin daha da uzadılmasına səbəb ola bilər: "Sülh prosesi yalnız hökumətlər arasında imzalanan sənəd deyil, həm də bu sənədə və orada nəzərdə tutulanlara

münasibətdə cəmiyyətlərdə formalaşmış mövqeni əks etdirən ictimai-siyasi konsensusdur. Əgər Ermənistan cəmiyyətində müəyyən nüfuzlu malik olan siyasi qüvvələr, kilsə və diaspor strukturları açıq şəkildə postmünaqişə dövrünün geosiyasi reallıqlarını qəbul etmədiklərini açıq şəkildə bəyan edərlərsə, bu, əldə edilən istənilən razılaşmanın və bütövlükdə regionda sülh və təhlükəsizliyin qalıcılığı barədə haqlı suallar yaradır. Ona görə də Paşinyan hakimiyyətinin Daşnaksütyun və digər revanşist qüvvələrin təsirini real şəkildə məhdudlaşdırmağa hazır olub-olmaması, yoxsa həmin qüvvələrin mövcudluğundan gələcəkdə də Ermənistanın xarici siyasətində bir növ ehtiyat vari-

ant istifadə etmək niyyətində olub-olmaması bu gün üçün olduqca vacib məsələdir. Bu məsələ təkcə Ermənistanın daxili siyasəti üçün deyil, Ermənistanın götürdüyü öhdəliklərə sadıqlığı və bu baxımdan Güney Qafqazda uzunmüddətli qalıcı sülhün perspektivləri üçün də həlledici əhəmiyyətə malikdir".

Sonda müsahibimiz onu da xüsusi olaraq vurğuladı ki, əgər dövlət həqiqətən sülh strategiyasını seçibsə, onda daxilə və xaricə revanşizmi təşviq edən təşəbbüslərə qarşı da ardıcıl siyasi xətt yürütməlidir: "Əks halda, tərəfdaş dövlətlərdə belə qənaət formalaşa bilər ki, Ermənistanın sülh siyasəti tam institusional xarakter daşıyır və daxili siyasi təzyiqlərdən asılı olaraq dəyişə bilər".

Q Cavanşir ABBASLI, "Yeni Müsavat"

Ermənistan azərbaycanlıların dəfn yerlərini gizlədir

Bakıda "İtkin düşmüş şəxslər məsələsinin həllində müasir yanaşmalar və əməkdaşlığın gücləndirilməsi" mövzusunda beynəlxalq konfrans keçirilib

Ermenistan tərəfinin itkin düşmüş azərbaycanlıların dəfn yerləri barədə məlumatları

gizlətməsi onların taleyinin müəyyənləşdirilməsinə mane olur. Bunu Dövlət Təhlükəsizliyi Xidmətinin rəis müavini,

general-leytenant Şərafət Həsənov iyunun 30-da Bakıda "İtkin düşmüş şəxslər məsələsinin həllində müasir yanaş-

malar və əməkdaşlığın gücləndirilməsi" mövzusunda keçirilən beynəlxalq konfransda çıxış edərkən deyib.

Onun sözlərinə görə, işğaldan azad edilmiş ərazilərin minlərlə çirkləndirilməsi, yaşayış məntəqələrinin və məzar yerlərinin dağıdılması ilə yanaşı, Ermənistanın dəfn yerləri barədə məlumat verməməsi axtarış işlərini çətinləşdirir: "Ermənistanın bir sıra keçmiş yüksək rütbəli hərbiçiləri itkin düşmüş azərbaycanlıların dəfn yerləri barədə məlumatlı olduqlarını etiraf etsələr də, həmin məlumatlar indiyədək Azərbaycan tərəfinə təqdim edilməyib". O vurğulayıb ki, Azərbaycan humanitar prinsiplərə əsaslanaraq bu istiqamətdə Ermənistanla əməkdaşlığa hazırdır və itkin

düşmüş şəxslərin taleyinin aydınlaşdırılmasını sülh və etimadın formalaşması baxımından vacib hesab edir.

Reis müavini vurğulayıb ki, Azərbaycanın aidiyyəti dövlət qurumlarının razılığı ilə 2023-cü ilin iyun ayında ICMP-nin Qiymətləndirmə missiyası Azərbaycana səfər edib və müvafiq hesabat hazırlayıb. Bu hesabat 2025-ci ilin mart ayında Bakı şəhərində təşkil olunmuş konfrans çərçivəsində Dövlət Komissiyasına təqdim edilib: "Xatırladım ki, həmin tədbirdə də nümayəndə heyətinə ICMP-nin baş direktoru Katrin Bomberqer rəhbərlik edib. Aparılmış müzakirələr və keçirilmiş görüşlər zamanı ICMP-nin nümayəndə heyəti tərəfindən qurumun axtarış, qazıntı, ekshumasiya və eyniləşdirmə sahəsindəki imkanları və uğurları, maddi-texniki bazası, kadr potensialı və işlədiyi yeni elmi metodikalar barədə ətraflı məlumat verilib, qurum tərəfindən hazırlanmış elektron məlumat bazasının Azərbaycana təqdim edilməsi və aidiyyəti dövlət qurumlarının mütəxəssislərinə müxtəlif istiqamətlər üzrə, o cümlədən

məlumat bazasının idarəedilməsi, müvafiq rəy və protokolların beynəlxalq standartlara uyğun tərtibi sahəsində təlimlərin keçirilməsinə hazır olduqları bildirilib. Respublikamıza səfərin, keçirilmiş görüşlərin və aparılmış müzakirələrin nəticəsi olaraq ICMP-nin itkin düşmüş şəxslər probleminin həllində, yeni texnologiyaların və metodologiyaların tətbiqi sahəsində ölkəmizə dəstək verəcəyi və əməkdaşlığın davam etdirilməsi razılaşdırılaraq 2025-ci il üzrə "İş planı təklifi" hazırlanıb və icra edilib. Katrin Bomberqer tərəfindən 2025-ci ilin noyabr ayında Dövlət Komissiyasına ünvanlanmış məktubda qurumun hazırladığı Məlumat İdarəetmə Sisteminin (Integrated Data Management System - iDMS) Azərbaycan dilinə inteqrasiya edilmiş versiyasının Dövlət Komissiyasına təqdim olunacağı bildirilib və ilkin tətbiqi üçün "yol xəritəsi" təqdim olunub. iDMS itkin düşmüş şəxslərlə bağlı indiyə kimi mövcud olan məlumat bazalarının bir platformada yerləşdirilməsinə, aidiyyəti dövlət qurumlarının məlumatları eyni vaxt rejimində bazaya daxil etməsinə və emalına imkan yaradacaq. Proses nəticəsində məlumatların qısa müddətdə əldə olunması və qərarların operativ qəbulu mümkün olacaq".

Q "Yeni Müsavat"

• yulun 1-i axşam saatlarında Avropa Komissiyasının (AK) ilk qadın prezidenti Ursula fon der Leyen İrəvandan Bakıya gələcək. O, sonuncu dəfə 2022-ci ildə Azərbaycanla olub və prezident İlham Əliyevlə “Enerji sahəsində Strateji Tərəfdaşlıq haqqında Anlaşma Memorandumu” imzalayıb.

Avropa İttifaqının Cənubi Qafqazda təsirinin gücləndiyi, həmçinin, Rusiyanın enerji məhsullarından imtina etdiyi bir dövrdə Leyenin regiona gəlişi əhəmiyyət kəsb edir. AK prezidenti “qoca qitə”nin siyasətində mühüm fiqurlardan biridir. Hətta Qərb mediası onun Al-də dominantlığı ələ keçirməyə hazırlaşdığı haqda xəbərlər tirajlayır. “İkinci Merkel” kimi görünən Leyen xüsusən Al-nin baş diplomatı Kallasla rəqabətdədir.

Hər halda, Avropanın qürub edən siyasətində, xarizmatik lider defisiti olan bir dövrdə Leyen nisbətən parlaq görünür. Biz isə bu yazıda daha çox onun həyat yoluna, bioqrafiyasına işıq salmağa çalışmışıq, nəinki Bakıya gəliş səbəbinin siyasi-iqtisadi detallarına...

Qərbin parlayan “ulduzu”

Leyen 8 oktyabr 1958-ci ildə Belçikanın paytaxtı Brüssel şəhərində alman ailədə doğulub və böyüyüb. Atası Ernst Albrext Avropanın ilk dövlət qulluqçularından biri olub. O, ikidilli olaraq alman və fransız dillərində böyüyüb və atası Almaniya siyasətinə qoşulduqda 1971-ci ildə bu ölkəyə köçüb. 1978-ci ildə London İqtisadiyyat Məktəbini bitirib, 1987-ci ildə isə Hannover Tibb Məktəbindən tibbi lisenziya alıb. Həkim yoldaşı Heiko fon der Leyen ilə evləndikdən sonra 1990-cı illərdə ailəsi ilə birlikdə dörd il ABŞ-da yaşayıb. Almaniya qayıtdıqdan sonra 1990-cı illərin sonlarında Hannover bölgəsində yerli siyasətlə məşğul olub və 2003-2005-ci illərdə Aşağı Saksoniya əyalət hökumətində kabinet naziri vəzifəsində çalışıb.

Leyen 2019-cu ildən Avropa Komissiyasının 13-cü prezidenti vəzifəsində çalışan alman həkim və siyasətçidir. O, 2005-2019-cu illər arasında Almaniya federal hökumətində çalışıb, Angela Merkelin kabinetində ardıcıl vəzifələr tutub, axıncı dəfə federal müdafiə naziri olub. Leyen mərkəz-sağ Xristian Demokratik İttifaqının (XDI) və onun Al-yə bağlı qrupu olan Avropa Xalq Partiyasının (EPP) da üzvüdür.

Merkeldən sonra Almaniya kansleri vəzifəsinə əsas namizəd və Yens

Dünyanın “ən güclü qadını”

Bakıda - 7 uşaqılı Leyen kimdir...

Avropa Komissiyasının ilk xanım prezidentini “ikinci Merkel” də adlandırırlar - həkim siyasətçinin maraqlı həyat hekayəsi

Stoltenberqdən sonra NATO baş katibi vəzifəsinə favorit kimi baxılıb. Böyük Britaniyanın müdafiə naziri Maykl Fallon 2019-cu ildə onu NATO ictimaiyyətində “ulduz” və “beş ildən çox NATO nazirlərinin duayeni” kimi təsvir edib. 2023-cü ildə o, yenidən favorit hesab edilib. O, 2022 və 2023-cü illərdə “Forbes” tərəfindən “dünyanın ən güclü qadını” seçilib.

11 yaşlı bacısı öldü, Leyeni silkələdi

Tibb professoru Heiko von der Leyenlə evli olan Ursula 7 uşaq anasıdır. Onlar David, Sofia, Donata, Viktoria, Johanna, Maria və Qrasiyadır. Sözünlə əsl mənasında elə dünyanın ən güclü qadını saymaq olar. Çünki həm aktiv siyasətlə məşğul olmaq, vəzifələr tutmaq, həm 7 uşaq böyütmək qadın üçün asan iş deyil. Devid Ekter 1987-ci ildə doğulub. Sofi Şarlotta 1989, Mariya Donata 1992, əkilər Viktoria Ursula və Johanna Gertrude 1994, Ekmont Ulrix 1998 və Qrasiya Diotima 1999-cu ildə doğulub.

Sofi fon der Leyen 2024-cü ilin avqust ayında Çili əsilli Xuan Pablo Brofeld ilə ailə qurub. Toy mərasimi Almaniyanın Burqdorf şəhərində baş tu-

tub və bəy evləndikdən sonra “fon der Leyen” soyadını götürüb. Lakin digər uşaqlarının şəxsi həyatı haqda məlumatlara rast gəlinmir. Yəni belə desək, Leyenlər mühafizəkar alman ailəsidir.

Yeri gəlmişkən, 2013-2019-cu illərdə Almaniya tarixində ilk qadın müdafiə naziri də elə Ursula fon der Leyen olub. Leyen Almaniya aparıcı fiqur olmaqdan sonra xərcəng xəstəliyini daima gündəmdə saxlayıb. Buna səbəb isə Brüsseldə yaşayarkən, kiçik bacısı Benita-Evanın 11 yaşında xərcəngdən ölmesi olub. Bu olay onu xərcəngi hökumətin diqqət mərkəzində saxlamağa ruhlandırır.

Bununla belə, Avropada xanım Leyenin bölücü kimi qəbul olunduğuna dair iddialar var. Onun özü bir sıra qalmaqallı yanaşmalarla tanınır. Bir neçə il əvvəl Avropa İttifaqı Şurasının prezidenti Şarl Mişellə birlikdə Türkiyəyə səfər edərkən məlum olub ki, prezident Ərdəğanla üz-üzə oturmaq üçün yalnız bir masa qoyulub. Bu masada ya Şarl Mişel, ya da Ursula fon der Leyen əyləşməlidir. Həmin vaxt kənara çəkilərək divanda əyləşən Leyen olaraq böyütməyib. Əslində isə

Mişeli Ərdəğanla müzakirəyə tək buraxmaqla uğursuz səfərə görə də, məsuliyyətin onun üzərində qalmasına çalışıb.

Aşkar sionist, məxfi “COVID” anlaşması

Digər qalmaqallı məsələ fələstinlilərlə bağlıdır. Leyenin 7 oktyabr 2023-cü ildə Qəzzaya hücumlarından sonra İsrailə verdiyi “şərtsiz dəstək” Al parlamentarları və diplomatları tərəfindən tənqid edilib. 13 oktyabr 2023-cü ildə İsrailə səfəri zamanı fon der Leyeni Al-nin xarici siyasət rəhbəri Josef Borrell Avropanın geosiyasi mövqeyini sarsıtdığına görə tənqid edib. İsraili Yaxın Şərqdə “səhrada çiçəklənən canlı bir demokratiya” adlandıran fon der Leyen Fələstin muxtariyyətinin Xarici İşlər Nazirliyi tərəfindən irqçi olduğuna görə tənqid olunub.

Bundan başqa, Leyen hətta öz partiyası olan EPP daxilində “Yaşıl saziş”lə bağlı sərt tənqidlərlə üzləşib. Bu sənədlərdə göstərilən standartların sürətlə tətbiqinə qarşı çıxanlar fermerlərin etirazları ilə alovlanıb. Etirazların şiddətlənməsindən və kənd təsərrüfatı istehsalındakı böhrandan sonra Leyen 2030-cu ilə qədər

pestisid istifadəsinin 50% azaldılmasını tələb edən qanunu ləğv etmək məcburiyyətində qalıb və bununla da “yaşıl keçid” prosesini ləngidib. Leyen xüsusən COVID-19 pandemiyası dövründə “Pfizer” şirkəti ilə milyardlarla avroluq vaksin alışına dair məxfi mesajları ictimaiyyətdən gizlətməsi ilə bağlı “Pfizerqeyt” qalmaqallı ilə tanınır.

Makronun sevimlisi...

Qərb mediası yazır ki, Leyenin seçilməsi həm də Fransa prezidenti Emmanuel Makron tərəfindən təşkil olunub. Makron isə alman siyasətçini dəstəkləməsinin səbəblərindən biri kimi onun fransız dilində səlis danışmasını göstərib. Əlbəttə ki, Almaniyanın Avropa Mərkəzi Bankına rəhbərlik etmək üçün fransız qadın Kristin Laqardin dəstəyi də həlledici amil olub.

Onu da demək lazımdır ki, AK prezidenti cinsi azlıqların hüquqlarının fəal müdafiəçisidir. Bu ilin mayında Leyen “Praid həftəsi” ilə bağlı LGBT bayrağının qaldırıldığı görüntüləri sosial şəbəkədə paylaşaraq bunun sevginin, kimliyin və cəsarətin bayramı olduğunu bildirib. Lakin xüsusi vurğulanmalıdır ki, Leyen Ukraynanın ən güclü siyasi

müdafiəçilərindən və tərəfdarlarından biridir. O, müharibənin ilk günlərindən etibarən Kiyevin suverenliyini qətiyyətlə dəstəkləyir və Ukraynanı “Avropanın ilk müdafiə xətti” adlandırır. Lakin bu ilin aprelində Leyenin başqa bir açıqlaması qalmaqalla səbəb olub. Sitat: “Avropa qitəsinə Rusiya, Çin və Türkiyənin təsiri altına düşməməsi üçün tamamlamağa müvəffəq olmalıyıq”. Onun bu fikri ictimaiyyətin kəskin reaksiyasından sonra düzəldilib.

Bakı ilə əlaqələr

Azərbaycanla əlaqələrə gəldikdə, Avropa Komissi-

yasının ölkəmizdə nümayəndəliyi 2008-ci ilin fevralında açılıb. Leyenin səfəri Al-Azərbaycan münasibətlərini daha yüksək strateji səviyyəyə qaldıracağını hədəflədiyi üçün Avropa siyasəti xadimlərinin bu vaxta qədər ölkəmizə etdiyi səfərlərdən əhəmiyyətli dərəcədə fərqlənəcək. Bu səfər həm də Avropa Şurasının Azərbaycanla bağlı qətnamə qəbul etdiyi vaxta təsadüf edir. Baxmayaraq ki, Leyen enerji sahəsində əməkdaşlığı müzakirə etməyə gəlir, amma onunla Al-nin digər qollarının anti-Azərbaycan mövqeyi barədə də söhbət aparılacağı istisna deyil.

Xatırladaq ki, Avropa Komissiyası Avropa İttifaqının siyasətinin planlaşdırıcısı və koordinatorudur. Qanun təklifləri hazırlayır, parlament və şuraya təqdim edir. Birliyin hərəkətverici orqanı olaraq parlament və şura tərəfindən hazırlanan büdcə, eləcə də proqramların tətbiq etmək vəzifəsini daşıyır. Komissiyayı işdən azad edə biləcək tək orqan Avropa Parlamentidir.

Beləliklə, Avropa siyasətinin mərkəzi fiquru, “dünyanın ən güclü qadını” adını qazanmış Leyen ikinci dəfə Bakıya gəlir...

✎ Emil SALAMOĞLU,
“Yeni Müsavat”ın redaktoru

Dodaqdəyməz sistem

Zamin Hacı
 zaminhaci@gmail.com

Nazir deyir ki, tabeliyimizdəki sahədə sistemli korrupsiya yoxdur. Tamamilə doğru buyurur, həqiqətən kimin kefi nə qədər istəsə, o qədər alır. Bu işlərdə sistemli həll üsulu tapılmalıdır.

Məsələn, kişi-qadın bərabərliyi, gender söhbəti bizdə sistemli şəkildə həll olundu, artıq 1 iyuldan hər iki cinsdən olanların pensiya yaşı 65-ə çatdırılmışdır. Buna qədər zənən xeylaqları 64,5 yaşında pensiyaya çıxırdılar, nəticədə feminist hərəkatı baş qaldırmışdı.

Nəzərə almaq lazımdır ki, bizdə qadınların seçki hüququ olanda heç İsveçrədə qadınları adam yerinə qoymurdular. Üstəlik, ötən dövrdə qadınlar seçki proseslərinin bir çox hissəsini ələ keçirmişlər, məntəqələrdə müəllimələr bu işi "UZİ üsulu" ilə həll edirlər - hansı namizədi bəyənməsələr, onu bülletendəcə abort eləyirlər, çıxır gedir işinin dalıyca. Şair məhz bu məqamda qələmi bağrına basıb görün nə demişdir: "Kişilər bir olmur, atam balası"... Uzun şeirdir, kimə lazımdırsa pensiyaya çıxanda tapıb oxusun. Hər misrası ilə yarım litr araq vurmaq mümkündür.

Poeziyadan söhbət düşmüşkən, ötən yazılarımdan birində futbol üzrə dünya çempionatındakı yeni qaydalarından birini - ağzını əli ilə tutub danışana qırmızı kart verilməyini tərənnüm etmişdim.

Bu arada, yaxşı yadıma düşdü, FIFA açıqlama versin, finalda Kabo Verde ilə Paraqvayı oynatmaq, çempionluğu isə Mərakeşə vermək fikirləri varsa, işimizi bilək. Gözümüz çıxa-çıxa gecə oyaq qalıb guya futbola baxmaq istəyirik, axırda topa 25 faiz nəzarət edən mənasız bir komandanı növbəti mərhələyə dartıb çıxarırlar. Kəskin çıxsada yazıram: tüpürəsən belə futbola. Yunanıstanın Avropa çempionu olduğu müsibət heç belə olmamışdı. Hələ o VAR-da kiminsə dırnağının ucunu, dabınının və ya, üzr istəyirəm, oturacaq hissəsinin qırağını ofsayd səbəbi saymaq lap karikatur əhvalatlardır.

Nəsə, qayıdaq ağzı tutmaq qadağasına. Bunu ona görə edirlər ki, dodaq hərəkətlərinin videotekrarına baxanda oyunçunun söyüş, təhqir işlətdiyini başa düşmək mümkündür. Ancaq sayın oxucularımızdan Ruslan müəllim belə bir iddia irəli sürmüşdür: "FİFA-nın bizim dodaqdəyməz aşiq janrından xəbəri yoxdur, bizimkilər istənilən futbolçunun nəsil və kökünü dodaqdəyməzlə sıraya düzərlər, gəl onda tərpənməyən dodağı dodaq oxuma texnikası ilə oxu görüm, necə oxuyursan".

Doğrudan da, sayın oxucu olduqca mühüm argument gətiribdir. Məsələn, Aşıq Alının bu dodaqdəyməz təcnisini Almaniya azarkeşləri adından mərakeşli hakim Cəlal müəllimə və FIFA müdiri Canni müəllimə göndərirəm: "Əqlin Alı, gərdisindən nə kəsə, Cəhd eylərsən, rast gələrsən nakəsə. Çəkir xəncər, nə yayına, nə kəsə, Cəlladın əlindən yar arar yar". Bunu deyən adamın ağzı faktiki yarpaq qədər tərpənmir. Buyursunlar, məsafədən oxusunlar görək nə alınır. Yəqin bu kimi səbəblərə görə Azərbaycan milli komandasını dünya çempionatına buraxmırlar. Həmişə bizə qarşı ədalətsizlik olmuşdur, BMT qətnamələri də yerinə yetirilmir.

Ümumiyyətlə, sevindirici haldır ki, bizim poeziyanın qüdrəti bütün dünyaya yayılmışdır. Vətənimizə xaricdən hansı nüfuzlu qonaq gəlsə, mütləq bir-iki ağız şeir oxuyur. Lap təzəlikcə İslam İnkişaf Bankının Bakı toplantısında bankın müdiri, əslən səudiyyəli Məhəmməd əl Casir Məmməd Arazın şeirindən çox təsirləndiyini söyləmiş, bu beyti oxumuşdu: "Ayağa dur, Azərbaycan, səninləyəm! Səndən qeyri biz hər şeyi bölə billik!"

Düzdür, əslində şeirdə həmin misralar o cür ardıcılıqla deyil, ancaq vəziyyətimizi dəqiq ifadə edir. Hər şeyi öz aralarında bölüb-bölüşdürüblər, biz də qalmışıq ayaq üstündə. Çasıb oturan olanda, onu təzə qanunla cərimə edirlər.

İndi söz əlaqədar təşkilatlarıdır. Yazın görüm sizin sistemli şeiriniz hansıdır.

Ötən həftəsonu baş nazir Nikol Paşinyanın rəhbərliyi ilə Ermənistan hökumətinin iclasında verilən bəyanatlar İrəvanın geosiyasi kursunda növbəti dönüşün signalı kimi qiymətləndirilir. Erməni mediası yazır ki, rəsmi İrəvan faktiki olaraq Avrasiya İqtisadi İttifaqından (Aİİ) uzaqlaşma ssenarisini işə salıb. Bu proses Ermənistanın daha əvvəl Kollektiv Təhlükəsizlik Müqaviləsi Təşkilatı (KTMT) ilə münasibətlərini mərhələli şəkildə dondurmasına bənzəyir. Baş nazir bildirib ki, Ermənistan Aİİ-ni tərk etmir, əksinə, ittifaqın özü Ermənistanla uzaqlaşır.

"Partnyorlarımızın mənim iştirak etmədiyim vaxt qəbul etdikləri bəyanatla bağlı suallarım var və bunun praktikada nə demək olduğunu anlamalıyıq. Avrasiya İqtisadi İttifaqının istənilən üzvü digər üzvə münasibətdə belə qərarlar qəbul edib bir günün içində onları tətbiq edə bilərmə? Qiymətləndirməmə görə, əgər cavab "bəli"dirsə, deməli, Aİİ özünü ləğv etdiyini elan edir", - deyə Paşinyan bildirib.

Rusiya mediası isə yazır ki, Moskva postsovet məkanında itirdiyi nüfuzu, xüsusilə Ermənistanın Avropa İttifaqına üz tutması Kremli yeni planların reallaşmasına sövq edir. "Nezavisimaya qazeta" bu mövzuda yazır ki, Moskva indi Özbəkistanın Aİİ-yə mümkün qoşulması ilə bağlı müzakirələri ön plana çıxarıb. "Niyyə Özbəkistanın AİB-ə tamhüquqlu üzv kimi qoşulması məsələsi hazırda fəal şəkildə qaldırılır" sualı haqda nəşr belə yazır: "Bu, Moskva və Daşkənd arasındakı münasibətlərin hazırkı təbiətindən irəli gəlir. Son 10 ildə iki ölkə arasında ticarət dövriyyəsi üç dəfədən çox artaraq 13 milyard dollara çatıb. Digər tərəfdən, Özbəkistanın birliyin daimi üzvü kimi integrasiyası məsələsinin qaldırılması və mediada aktiv iştirakı postsovet məkanında Rusiya üçün ümumilikdə müsbət olmayan tendensiyalara cavabdır. Ermənistanla bağlı son hadisələr və onun Avropaya integrasiya istəkləri təkcə təsir məsələsini deyil, həm də Rusiyanın regiondakı hərbi, siyasi və iqtisadi proseslərə ənənəvi olaraq aparıcı təsir göstərən bir oyunçu kimi imicini ortaya qoyur". Nəşrin təhlilində deyilir ki, Özbəkistanın Aİİ-yə tam integrasiyası sadəcə Rusiyanın ən böyük tərəfdaşlarından birini öz təsir dairəsində saxlamaq cəhdi deyil, həm də imic məsələsidir. Lakin Özbəkistan müşahidəçi statusundan ittifaqda tam üzvlükə

Bakı Avrasiya İttifaqının hədəfində

Rusiya Ermənistanın uzaqlaşmaq istədiyi platformaya yeni üzvlər cəlb etməkdə maraqlıdır - Azərbaycan isə...

yə keçməyə tələsmir.

Bu arada Azərbaycan-Aİİ münasibətləri də son günlər tez-tez gündəmə gətirilir. Yada salaq ki, Rusiya bir neçə dəfə Azərbaycanın ittifaqa qoşulmasının arzuolunan olduğunu bəyan etsə də, rəsmi Bakı bu çağırışlara qəti müsbət və ya mənfi cavab verməyərək məsafəli davranıb. Prezident İlham Əliyev müxtəlif çıxışlarında Azərbaycanın bir çox ölkələrlə ikitərəfli formatda səmərəli iqtisadi əməkdaşlıq qurduğunu və mövcud modeldən razılığını qeyd edib. Bu yaxınlarda Rusiyanın Azərbaycanın Aİİ ilə yaxınlaşmasına hərtərəfli dəstək verməyə hazır olduğunu bəyan edən xarici işlər nazirinin müavini Mixail Qaluzin hesab edib ki, bu, ümumi Avrasiya məkanında artıq formalaşmış iqtisadi əlaqələrin daha da möhkəmlənməsinə xidmət edir. Onun fikrincə, belə bir yaxınlaşma Azərbaycan iqtisadiyyatı üçün də müsbət nəticələr verir. Çünki ölkə vahid mal bazarının üstünlüklərindən yararlanmaq imkanı əldə edər, həmçinin nəqliyyat, xidmətlər və investisiyalar sahəsində əməkdaşlığını genişləndirmək imkanı qazanar. Belə görünür ki, Rusiya Aİİ-ni gücləndirmək naminə yeni üzvlər cəlb etmək üçün ən müxtəlif variantlardan istifadə etməyə hazırdır. Rusiyanın dövlət telekanalı səviyyəsində "erməni kartı"ni yenidən Azərbaycana qarşı işə

salması da bu kontekstdə diqqət çəkir.

Bəs Bakının belə bir dilemması varmı? Biz niyə Aİİ-də olmalıyıq?

"Yeni Müsavat"a baş verənləri şərh edən **Siyasi və Hüquqi Strateji Araşdırmalar Mərkəzinin rəhbəri Xəyal Bəşirov** Azərbaycanın Aİİ-yə qoşulmasının gündəmdə olmadığını düşünür. Onun sözlərinə görə, Rusiyanın ürəyindən bu istək keçə bilər, lakin Bakı belə bir iqtisadi profil tutmaq həvəsində deyil.

Hüquqşünas hesab edir ki, əksinə, Azərbaycan Avropa İttifaqı ilə iqtisadi sahədə əməkdaşlığını genişləndirməyi hədəfləyib: "Elə Avropa Komissiyası prezidentinin ölkəmizə səfəri də bu məqsədi daşıyır. Azərbaycan Qərblə enerji sahəsində əlaqələri dərinləşdirmək niyyətindədir. Belə vaxtda Avrasiya İqtisadi İttifaqı qətiyyətlə cəlb edici görünür. Ümumiyyətlə, bu təşkilata indi qoşulmaq Azərbaycanın seçimi kimi dəyərləndirə bilərik. Çünki müharibə şəraitində və sanksiyalar altında olan dövlətin dominant olduğu bir təşkilata mənfi baxmaq məhz indi üzv olmaq Azərbaycanın prestijinə uyğun deyil. Rusiyada Bakının seçiminə hörmətlə qarşılamalıdır. Eyni zamanda bizi üzvlüyə məcbur edə biləcəklər. Sadəcə, Azərbaycan təşkilata üzv ölkələrlə ayrı-ayrılıqda iqtisadi əmək-

daşlığı inkişaf etdirməkdə maraqlıdır".

Siyasi şərhçi qeyd edib ki, Ermənistanın uzaqlaşmaq istədiyi platformaya Azərbaycanın yaxınlaşması məntəqli görünür: "Dediym kimi, Avrasiya İqtisadi İttifaqı cəlb edici deyil. Bu, həm də Rusiyanın çətinliyi altında olmaq deməkdir. Əgər ermənilər gələcəkdə bu təşkilatla yolları ayırmaq niyyətindədirsə, biz nə üçün Moskvadan vaxtaşırı eşidilən çağırışlara müsbət reaksiya verməliyik?! Yeni Azərbaycan Rusiya ilə ticarət dövriyyəsinə artırmaqda maraqlıdır, amma bu təşkilat indi perspektivli görünür. Başqa tərəfdən, Rusiya Avrasiya İqtisadi Birliyindən təzyiq aləti kimi istifadə etməyə çalışır, nəinki iqtisadi maraqlarını təmin etmək üçün. Halbuki Azərbaycanın siyasəti bərabərhuquqlu əməkdaşlığa söykənir. Bizimlə istər siyasi, istər iqtisadi məsələlərdə şərt və dikte dilində danışmaq qəbul olunmazdır. Ona görə də Rusiya götür-qoy etməlidir ki, Ermənistan kimi keçmiş vassalı belə ondan niyə uzaqlaşır və nə üçün yeni üzvlər cəlb etmək haqda düşünmək məcburiyyətində qalıb. Deməli, yanaşmada fərq var. Avropa İttifaqı görünür ki, cəlb edici təsir bağışlayır. Hərçənd Ermənistanın tezliklə bu təşkilatdan o ittifaqa keçidini də gözləmirəm".

□ **Emil SALAMOĞLU,**
 "Yeni Müsavat"

Cənubi Qafqazda geosiyasi rəqabətin getdikcə dərinləşdiyi bir vaxtda ABŞ-nin Azərbaycan, Ermənistan və Gürcüstanda uzun müddətdir səfir təyin etməsi diqqət çəkən məqamlardan biridir. Regionda Rusiya, Türkiyə, İran, Avropa İttifaqı və ABŞ arasında nüfuz uğrunda mübarizə gücləndiyi halda, Vaşinqtonun diplomatik təmsilçilik məsələsində ehtiyatlı davranması müxtəlif sərhərlərə səbəb olur.

İyunun əvvəlində ABŞ Prezidenti Donald Tramp Aleksandr Aldeni Azərbaycanda ABŞ-dəki yeni səfiri vəzifəsinə namizəd irəli sürüb. Onun namizədliyi artıq Senatda təqdim edilib və təsdiq proseduru gözləyir. Lakin hazırda təkcə Azərbaycanda deyil, Ermənistan və Gürcüstanda da ABŞ səfirliklərinə müvəqqəti işlər vəkili rəhbərlik edir.

Bu vəziyyət ilk baxışda diplomatik boşluq təsiri bağışlasa da, əslində ABŞ administrasiyasının bölgəyə münasibətdə seçdiyi taktikanın tərkib hissəsi kimi qiymətləndirilir. ABŞ-də səfirlərin təyin olunması prezidentin təqdimatı və Senatın təsdiqi ilə həyata keçirilir. Daxili siyasi çəkişmələr, Senatda təsdiq prosesinin uzanması və administrasiyanın xarici siyasət prioritetlərinin dəyişməsi bu cür gecikmələri adi hala çevirir.

Lakin Cənubi Qafqaz məsələsində təkcə texniki səbəblərdən danışmaq kifayət deyil. Region son illərdə tamamilə yeni geosiyasi mərhələyə qədəm qoyub. Azərbaycan-Ermənistan münaqişəsinin yeni mərhələsi, Rusiyanın Ukraynaya qarşı müharibəsinin yaratdığı reallıqlar, İran ətrafında artan gərginlik və Türkiyənin regional təsirinin güclənməsi Vaşinqtonun qərarlarını daha həssas edir. Belə mürəkkəb şəraitdə ABŞ üçün klassik diplomat deyil, siyasi və təhlükəsizlik böhranlarını idarə edə biləcək təcürbəli nümayəndə daha vacib hesab olunur.

Ermənistanda vəziyyət daha mürəkkəbdir. İrəvanın Qərblə yaxınlaşması fonunda Moskva ilə münasibətlərin kəskinləşməsi ölkəni geosiyasi keçid mərhələsinə gətirib çıxarıb. ABŞ bu prosesin hansı istiqamətdə inkişaf edəcəyini müşahidə etməyə üstünlük verir. Gürcüstanda isə daxili siyasi böhran, hakimiyyətlə Qərb arasında münasibətlərin gərginləşməsi və ABŞ ilə əlaqələrdə yaranan soyuqluq yeni səfirin təyinatını daha həssas siyasi qərara çevirib. Vaşinqtonun bu ölkədə də tələsməməsi mövcud siyasi proseslərin nəticəsini gözləməsi ilə izah olunur.

Ekspertlər hesab edirlər ki, ABŞ-nin Cənubi Qafqazın üç ölkəsində eyni vaxtda səfir təyin etməsi bölgədən geri çəkilməsi anlamına gəlmir. Əksinə, bu, Vaşinqtonun hadisələrin inkişafını izləmək, yeni geosiyasi balansın formalaşmasını gözləmək və yalnız bundan sonra daha uzunmüddətli siyasi öhdəlik-

ABŞ-nin Qafqazda “səfirsiz diplomatiya”sı

Regionda nüfuz savaşı güclənməsi Vaşinqtonun qərarlarını daha həssas edir - bu təyinatlar baş verməyənədək...

lər götürmək strategiyasının göstəricisidir.

Başqa sözlə, ABŞ Cənubi Qafqazdan uzaqlaşmır. Vaşinqton bölgədə mövcudluğunu qoruyur, lakin hazırkı mərhələdə açıq və sərt siyasi addımlardansa, daha çevik və səssiz diplomatiyaya üstünlük verir. Aleksandr Aldenin namizədliyinin Senatda təsdiqlənməsi isə Azərbaycanın ABŞ siyasətində prioritet istiqamətlərdən biri olaraq qalmağa davam etdiyini göstərən mühüm siqnal kimi qiymətləndirilə bilər. Bununla belə, Ermənistan və Gürcüstan üzrə analoji təyinatlar baş verməyənədək Vaşinqtonun bütövlükdə Cənubi Qafqaz strategiyasının hansı mərhələyə keçəcəyini söyləmək hələ tezdir.

Demokratiya və İnsan Hüquqları Komitəsinin sədri Çingiz Qənizadə əmindir ki, regionda ilk səfir təyinatı Azərbaycana olacaq. Bunu Azərbaycan-ABŞ münasibətləri üçün olduqca önəmli mərhələ adlandıran hüquqşünasın fikrincə, Senatın Trampın namizədini təsdiqləməsi qatılmazdır. Lakin Ç. Qənizadə səfirsiz də bu əlaqələrin inkişafda olduğu qənaətinədir: “Tramp hökuməti ilə Bakı arasında təmaslar ən yüksək səviyyədədir. Əvvəla, cənab prezidentlə Donald Tramp arasında şəxsi münasibətlər yüksək səviyyədədir. Bundan əlavə, Bakıya vitse-prezident Vens səfər edib, həmçinin dövlət katibi Rubio Azərbaycana xoş məramını ifadə edib. Bütün bunlar səfirsiz inkişaf edən əlaqələrdir. Yeni düşünmürəm ki, səfirin yoxluğu hər hansı boşluq yaradıb. Sadəcə, yaxşı olardı ki, ABŞ səfiri fəaliyyətə tezliklə başlasın və münasibətlərin dinamik inkişafına töhfə versin. Çünki istənilən ölkədə səfirin missiyası təmasların inkişafında həm də mobillik, çeviklik baxımdan mühüm rol oynayır. Zənnimcə, Senat Trampın namizədini təsdiq edəcək. Azərbaycanın da ümidvaram ki, aqreman cəhətdən mənfi rəyi olmayacaq. Baxmayaraq ki, həmin namizədin erməni kökənliliyi haqda iddialar səslənir”.

Hüquq müdafiəçisi hesab edir ki, ABŞ-dən Azərbaycana səfir təyinatında həmişə gecikmələr olub: “Bunun bir səbəbi də Sena-

Gümrüdəki Rusiya bazası bağlanır?

Rusiya XİN başçısının müavini Mixail Qaluzin Ermənistanla bağlı maraqlı açıqlamalar verib. Qaluzin bildirib ki, Ermənistan tərəfindən Gümrüdə yerləşən Rusiyanın 102-ci hərbi bazasının fəaliyyətinin dayandırılması ilə bağlı rəsmi səviyyədə heç bir siqnal verilməyib.

Onun sözlərinə görə, İrəvan bu məsələnin gündəmdə olmadığını bəyan edir. Qaluzin RTVI-yə müsahibəsində həmçinin bildirib ki, Ermənistan və regiondakı nəqliyyat marşrutları ilə bağlı qərarlar qəbul edilərkən Rusiyanın mövqeyi mütləq nəzərə alınmalıdır.

O vurğulayıb ki, dəmir yolu Rusiyanın rels standartına uyğun olmalıdır. Diplomat xatırladı ki, Ermənistan dəmir yollarını “Cənubi Qafqaz Dəmir Yolu” QSC idarə edir və bu şirkət “Rusiya Dəmir Yolları”nın törəmə müəssisəsidir.

Onun sözlərinə görə, Ermənistan ərazisindən tranzit Avrasiya İqtisadi İttifaqının norma və qaydalarına uyğun həyata keçirilməlidir.

Qaluzin əlavə edib ki, “Tramp marşrutu” adlandırılan layihə Rusiya sərhədçilərinin mühafizə etdiyi ərazidən keçəcək. Buna görə də həm Rusiyanın, həm də Avrasiya İqtisadi İttifaqının mövqeyi nəzərə alınmalıdır.

O hesab edir ki, Rusiyanın iştirakı layihəyə yalnız fayda verə bilər.

Qaluzin həmçinin bildirib ki, Moskva Ermənistan rəhbərliyinin Avropa İttifaqı ilə Avrasiya İqtisadi İttifaqı arasında seçim məsələsini referendumla çıxarmağa tələsməməsini başa düşür. Onun sözlərinə görə, Aİİ ölkələrinin prezidentləri belə bir referendumun yaxın vaxtlarda keçirilməsinin vacibliyini vurğulayıblar.

Diplomat hesab edir ki, Ermənistan qanunvericiliyinə əsasən, ölkənin fövqəlmillı inteqrasiya qurumlarına qoşulması üçün referendum keçirilməsi zəruridir.

Azərbaycan və Rusiya arasında sərhəd-keçid müzakirələri

Azərbaycan və Rusiya sərhəd-keçid məntəqələrinin infrastruktur imkanlarının sinxronlaşdırılması müzakirə edib.

Bu barədə Dövlət Gömrük Komitəsi məlumat yayıb. Bildirilib ki, müzakirələr iyunun 30-da Azərbaycan DGK-nın sədri, gömrük xidməti general-polkovniki Şahin Bağirovun və Rusiyanın Gömrük Xidmətinin rəhbəri Valeriy Pikalyovun rəhbərlik etdikləri nümayəndə heyətləri arasında keçirilən görüşdə baş tutub. Tərəflər həmçinin müəyyən mövsümi dövrlərdə yüklərin keçidinin sürətləndirilməsi, yük nəqliyyat vasitələrinin keçidi zamanı yaranan sızıqların aradan qaldırılması istiqamətində fikir mübadiləsi aparıblar.

Görüş çərçivəsində nümayəndə heyətləri Rusiya Gömrük Xidmətinin Şimali Qafqaz Gömrük İdarəsinin “Yaraq-Qazmalar” və “Tahirkənd-Qazmalar” gömrük-keçid məntəqələrinin mövcud infrastrukturunu, texniki təchizatı, buraxılış imkanları və cari fəaliyyəti ilə yerində tanış olublar.

Görüş zamanı əməkdaşlığın mövcud vəziyyəti müzakirə olunub, perspektiv istiqamətləri müəyyən edilib.

göstərməsinin özü sual doğurur. Həmçinin Gürcüstanda zəifləyən mövqeyi yeni-dən qaytarmaq üçün bir addım da səfir təyinatı olmalıdır. Ona görə də ABŞ hər üç ölkədə səfirlərsiz diplomatiya yürütsə də, elçilərə ehtiyac qalmadığını iddia etmək məntiqlik olmaz”.

□ **Emil SALAMOĞLU,**
“Yeni Məsvat”

Azərbaycanda heyvanlar birjada satılacaq

Azərbaycanda heyvan bazarları fiziki yox, birja formasında təşkil ediləcək. Bunu Azərbaycan Qida Təhlükəsizliyi Agentliyinin sədri Qoşqar Təhməzli "Trend" Beynəlxalq İnformasiya Agentliyinə və "Xəzər TV" televiziya kanalına birgə müsahibəsində deyib.

AQTA sərdi bildirib ki, heyvan bazarları ilə bağlı aparılan yoxlamalar 28 bazarın mövcud standartlara cavab vermədiyini göstərib: "Bu bazarlarda baytarlıq-sanitariya norma və qaydalarına əməl olunmurdu. Buna görə də bütün heyvan bazarlarının fəaliyyəti müvəqqəti dayandırıldı. Standartlara uyğunlaşdırıldıqdan sonra 14 heyvan bazarının fəaliyyətinə yenidən icazə verildi. Digər bazarların bir hissəsinin isə müasir tələblərə cavab verməsi mümkün olmadığından həmin məkanlarda gələcəkdə fəaliyyətin davam etdirilməsi məqsəduyğun hesab edilmir. Gələcəkdə identifikasiya prosesi və ikinci Dövlət Proqramı tam başa çatdıqdan sonra fiziki heyvan bazarlarından heyvan satış birjalarına keçid təmin olunacaq. Agentlikdə idxal və ixrac sahəsində rəqəmsallaşma artıq 100 faiz təmin edilib. Digər istiqamətlərdə isə rəqəmsallaşma səviyyəsi 94 faizi ötüb. Bu proses tam başa çatdıqdan və heyvanların identifikasiyası yekunlaşdıqdan sonra məqsədimiz odur ki, heyvanların A məntəqəsindən B məntəqəsinə daşınaraq bazarlarda sərgilənməsi və satışa çıxarılması əvəzinə, müasir heyvan satış birjalrı tətbiq edilsin. Belə olan halda alıcı almaq istədiyi heyvanın bütün məlumatlarını, o cümlədən identifikasiya sistemində əks olunan göstəricilərini elektron platforma üzərindən əvvəlcədən görə, qiymətləndirə və daha sonra sifarişini verə biləcək".

Məcburi köçkünlərə sosial dəstək yeni modelə keçir

Məcburi köçkünlərlə bağlı sosial dəstək mexanizmləri mərhələli şəkildə yeni modelə keçirilir. Milli Məclisin son iclasında müzakirəyə çıxarılan "Məcburi köçkünlərin və onlara bərabər tutulan şəxslərin sosial müdafiəsi haqqında" Qanuna təklif edilən dəyişikliklərdə əksini tapıb.

Hazırda "Məcburi köçkünlərin və onlara bərabər tutulan şəxslərin sosial müdafiəsi haqqında" Qanunda nəzərdə tutulmuş sosial müdafiə tədbirləri məcburi köçkünlərin əvvəlki yaşayış yerlərinə qayıtması üçün şəraitin yarandığı vaxtdan üç il müddətində, məcburi köçkünlərə bərabər tutulan şəxslərin isə əvvəlki yaşayış yerlərinə qayıtması üçün şəraitin yarandığı və ya daimi məskunlaşdıqları vaxtadək qüvvədədir.

Layihəyə əsasən, qanunda nəzərdə tutulmuş sosial müdafiə tədbirləri məcburi köçkünlərin məcburi köçkün statusunu itirdikləri gündən üç il müddətində qüvvədə olacaq. Qanun layihəsi səsverməyə çıxarılaraq üçüncü oxunuşda qəbul edilib.

Nazirlər Kabineti Azərbaycan 2026-cı il üçün ərzaqlıq buğdanın dövlət tədarük qiymətini 400 manat/ton səviyyəsinə müəyyən edib. Bununla bağlı baş nazir Əli Əsədov müvafiq sərəncam imzalayıb.

Sərəncama əsasən, dövlət tədarük qiyməti ötən il olduğu kimi saxlanılıb və 2025-ci ilə müqayisədə dəyişiklik edilməyib. Xatırladaq ki, Prezidentin 19 iyul 2022-ci il tarixli fərmanına əsasən, Dövlət Ehtiyatları Agentliyinə və un dəyirmanlarına təhvil verilən ərzaqlıq buğdanın hər tonuna görə istehsalçılara 100 manat məhsul subsidiyası ödənilir. Bu dəstək mexanizmi yerli buğda istehsalının stimullaşdırılması və ölkənin ərzaq təhlükəsizliyinin gücləndirilməsi məqsədi daşıyır. Rəsmi statistikaya görə, Azərbaycanda 2025/2026-cı il mövsümündə buğda istehsalı təxminən 1,58 milyon ton olub. Bununla belə, ölkənin illik daxili tələbatı tam şəkildə yerli istehsal hesabına ödənilmir. Nəticədə hər il orta hesabla 1,2-1,3 milyon ton taxıl idxal edilir. İdxalın əsas hissəsi Rusiya və Qazaxıstanın payına düşür. Dövlət tədarük qiymətinin dəyişməz saxlanılması hökumətin yerli istehsalçılar üçün mövcud dəstək mexanizmini davam etdirmək niyyətini göstərir. Bununla yanaşı, ekspertlər hesab edirlər ki, idxaldan asılılığın azaldılması üçün məhsuldarlığın artırılması, suvarma infrastrukturunun yaxşılaşdırılması və yüksək məhsuldar toxum sortlarının tətbiqi istiqamətində əlavə tədbirlərin görülməsi vacibdir. Qeyd edək ki, Azərbaycanda 2025/2026-cı il mövsümündə buğda istehsalı təqribən 1,58 milyon ton təşkil edib. Ölkənin illik daxili tələbatı tam ödənilmədiyindən, tələb olunan həcmnin əhəmiyyətli hissəsi - orta hesabla 1,2 - 1,3 milyon ton civarında taxıl xarici ölkələrdən (əsasən Rusiya və Qazaxıstandan) idxal edilib.

Ümumiyyətlə, son illər dünyada baş verən geosiyasi gərginliklər, iqlim dəyişikliyi, logistika problemləri və ərzaq bazarlarında qiymət dalğalanmaları buğdanın strateji məhsul kimi əhəmiyyətini daha da artırıb. Azərbaycan da bu proseslərdən kənarda deyil. Ölkənin çörək təminatının əsasını təşkil edən buğda həm ərzaq təhlükəsizliyi, həm də iqtisadi sabitlik baxımından xüsusi önəm daşıyır. Bu səbəbdən dövlət son illərdə yerli istehsalın artırılması, idxaldan asılılığın azaldılması və strateji ehtiyatların gücləndirilməsi istiqamətində bir sıra addımlar atır. 2022-ci ildə Rusiya-Ukrayna müharibəsinin başlaması qlobal buğda bazarında ciddi sarsıntılar yaratdı. Dünyanın ən böyük buğda ixracatçıları sı-

Hökumətin 400 manata buğda qərarı

Ekspert deyir ki, yalnız dövlət tədarük qiymətinin müəyyənləşdirilməsi və subsidiya ayrılması kifayət etmir, ona görə...

rasında olan bu iki ölkədə istehsal və ixracın pozulması nəticəsində qiymətlər rekord həddə yüksəldi. Bir çox ölkələr ərzaq təhlükəsizliyi ilə bağlı narahatlıqlar yaşadı, bəzi dövlətlər isə ixrac məhdudiyyətləri tətbiq etdi.

Sonrakı dövrdə qiymətlər müəyyən qədər sabitləşsə də, bazarda risklər tam aradan qalxmayıb. İqlim dəyişiklikləri səbəbindən Avropa, Rusiya, ABŞ və digər iri istehsalçı ölkələrdə məhsuldarlığın azalması ehtimalı mütəmadi olaraq gündəmə gəlir. Eyni zamanda daşınma xərcləri və enerji qiymətlərindəki dəyişikliklər də buğdanın maya dəyərinə təsir göstərir. Azərbaycanda gündəlik istehlak olunan əsas qida məhsulu çörəkdir və onun əsas xammalı buğdadır. Buna görə də buğda bazarında baş verən hər dəyişiklik birbaşa ölkədə ərzaq qiymətlərinə, inflyasiyaya və sosial rifaha təsir göstərə bilər. Ekspertlərin fikrincə, Azərbaycanın əsas hədəfi daxili istehsal artırmaqla idxaldan asılılığı minimuma endirməkdir. Hazırda ölkədə istehlak olunan buğdanın əhəmiyyətli hissəsi xaricdən idxal edilir. Əsas tədarükçü isə Rusiyadır. Bu isə xarici bazarlarda baş verən hər hansı dəyişiklik zamanı müəyyən risklər yaradır. Bu il ölkədə biçin mövsümü fonunda məhsuldarlıq, hava şəraiti, su təminatı və satılma qiymətləri əsas müzakirə mövzularındandır. Fermerlər yüksək istehsal xərcləri, gübrə və yanacaq qiymətlərinin artmasının gəlirliliyə təsir etdiyini bildirirlər. Digər tərəfdən hökumət ərzaq təhlükəsizliyinin gücləndirilməsi məqsədilə yerli

istehsalın artırılmasını prioritet istiqamət kimi saxlayır. Mütəxəssislərin fikrincə, Azərbaycanın qarşısında duran əsas məqsəd təkəcə buğda istehsalını artırmaq deyil. Eyni zamanda məhsuldarlığın yüksəldilməsi, su resurslarından səmərəli istifadə, müasir aqrotexnologiyaların tətbiqi və yüksək keyfiyyətli toxumçuluğun inkişaf etdirilməsi vacibdir. Çünki qlobal qeyri-müəyyənliklərin artdığı indiki şəraitdə buğda artıq sadəcə kənd təsərrüfatı məhsulu deyil. O, ölkənin iqtisadi təhlükəsizliyi, sosial sabitliyi və milli ərzaq təhlükəsizliyinin əsas elementlərindən biri hesab olunur.

Liberal İqtisadçılar Birliyinin sədri, aqrar sahə üzrə ekspert Akif Nəsirli "Yeni Müsavat"a açıqlamasında bildirib ki, 2026-cı il üçün ərzaqlıq buğdanın dövlət tədarük qiymətinin dəyişdirilməməsi və subsidiyanın əvvəlki qaydada saxlanılması ilk baxışdan fermerlərin maraqlarına uyğun addım təsiri bağışlasa da, bunun istehsalın əhəmiyyətli dərəcədə artmasına səbəb olaçağı inandırıcı görünür. Onun sözlərinə görə, son illərdə gübrə, yanacaq, suvarma, ehtiyat isə Rusiyadır. Bu isə xarici bazarlarda baş verən hər hansı dəyişiklik zamanı müəyyən risklər yaradır. Bu il ölkədə biçin mövsümü fonunda məhsuldarlıq, hava şəraiti, su təminatı və satılma qiymətləri əsas müzakirə mövzularındandır. Fermerlər yüksək istehsal xərcləri, gübrə və yanacaq qiymətlərinin artmasının gəlirliliyə təsir etdiyini bildirirlər. Digər tərəfdən hökumət ərzaq təhlükəsizliyinin gücləndirilməsi məqsədilə yerli

vasitəsilə yalnız müəyyən kənd təsərrüfatı məhsullarının alınmasına yönəldilir: "Lakin praktikada həmin sistem çərçivəsində keyfiyyətli məhsullara çıxışla bağlı problemlər yaşanır. Bu səbəbdən fermerlər çox vaxt keyfiyyəti aşağı olan gübrə, toxum, herbisid, pestisid və digər vasitələri almağa məcbur qalırlar".

Akif Nəsirli vurğulayıb ki, məhsuldarlığın yüksəldilməsi istifadə olunan toxumun, gübrənin və bitki mühafizə vasitələrinin keyfiyyətindən birbaşa asılıdır. Onun sözlərinə görə, keyfiyyətsiz və ya təsir gücü zəif olan məhsullarla yüksək məhsuldarlıq əldə etmək mümkün deyil. Bu baxımdan fermer subsidiya alsa belə, həmin vəsait istehsalın səmərəliliyini artırmağa xidmət etmirsə, subsidiyanın əsas məqsədi də tam reallaşmır.

Ekspertin fikrincə, Azərbaycanın ərzaqlıq buğda üzrə idxaldan asılılığını azaltmaq üçün təkəcə dövlət tədarük qiymətinin müəyyənləşdirilməsi və subsidiya ayrılması kifayət etmir: "Bunun üçün subsidiya mexanizmi fermerlərə daha çevik istifadə imkanı yaratmalı, bazarda keyfiyyətli toxum, gübrə və bitki mühafizə vasitələrinin əlçatanlığı təmin olunmalıdır. Eyni zamanda suvarma sistemlərinin inkişafı, aqrotexniki xidmətlərin genişləndirilməsi və müasir texnologiyalara çıxış imkanlarının artırılması vacibdir. Əks halda, dövlətin bu sahəyə ayırdığı vəsait artsa da, bunun istehsal həcminə və məhsuldarlığın yüksəlməsinə təsiri məhdud qalacaq".

□ **Afaq MİRAYIQ,**
"Yeni MÜSAVAT"

Dövlət Təhlükəsizliyi Xidmətinin (DTX) Qax Rayon İcra Hakimiyyətində keçirdiyi əməliyyat nəticəsində saxlanılan icra başçısı Musa Şəkiliyevin barəsində seçilmiş həbs qətimkan tədbiri bu ilin fevralında 5 ay uzadılıb. İyulun 13-də bu qərarın müddəti başa çatır. Yada salmaq ki, DTX ötən ilin iyununda Qax Rayon İcra Hakimiyyətində əməliyyat keçirib. Əməliyyat nəticəsində rayonun icra başçısı Musa Şəkiliyev saxlanılıb. O, qulluq mövqeyindən istifadə etməklə xüsusilə külli miqdarda dövlət əmlakını mənimsəmə cinayətində ittiham olunur. Ötən il iyunun 21-də Səbəyl Rayon Məhkəməsinə onun barəsində 4 ay müddətinə həbs qətimkan tədbiri seçilib. 14 oktyabrda da həbs qətimkan tədbiri 4 ay, bu ilin fevralında isə daha 5 ay uzadılıb.

müddətini 6 ilə endirib, daha sonra Ali Məhkəmə qərarı ilə bu müddət 4 il 6 aya qədər azaldılıb. 2025-ci ilin fevralında korrupsiya ittihamları ilə məhkum edilmiş Ceyhun Cəfərovun cəzaçəkmə müddəti başa çatıb. Eks-icra başçısı azadlığa çıxıb.

“Bakı” Hüquq Şirkətinin rəhbəri hüquqşünas Natiq Ələsgərov “Yeni Müsavat”a deyib ki, son illər korrupsiya

bu baxımdan artıq cəzası əhəmiyyətli dərəcədə azalmış və uzun müddət cəza çəkmiş sabiq icra başçıların azadlığa çıxmaq imkanlarının yaranması hüquqi baxımdan gözlənilən hal hesab edilə bilər: “Xüsusilə 2020-ci ildə həbs olunmuş və sonradan Ali Məhkəmə tərəfindən cəza müddəti azaldılmış şəxslər artıq cəzalarının böyük hissəsini çəkiblər. Əgər onların davra-

SSRİ bayrağı qaldıranın məhkəmədə ilginclik ifadəsi

İmişli Rayon Ağsaqqallar Şurasının keçmiş sədri özünü qismən təqsirli sayır, dəymiş ziyanın isə 44 min manatı ödənilib

Bakı Ağır Cinayətlər Məhkəməsinə Dövlət Təhlükəsizliyi Xidməti (DTX) tərəfindən həbs edilmiş İmişli Rayon Ağsaqqallar Şurasının keçmiş sədri Saleh Səmədovun cinayət işi üzrə məhkəmə prosesi davam edir.

Hakim Leyla Əsgərova-Məmmədovanın sədrliyi ilə keçirilən məhkəmə iclasında təqsirləndirilən Saleh Səmədov sərbəst ifadə verib. O, məhkəmədə irəli sürülən ittihamlar üzrə özünü qismən təqsirli bildiyini deyib. Məhkəmə baxışı zamanı Saleh Səmədovun ifadəsinin cinayət işinin digər epizodları ilə müqayisəli şəkildə araşdırılması qərara alınıb.

Keçmiş rayon Ağsaqqallar Şurası sədri Azərbaycan Respublikası Cinayət Məcəlləsinin 179.3.2-ci (külli miqdarda mənimsəmə və ya israf etmə) və 308.1-ci (vəzifə səlahiyyətlərindən sui-istifadə) maddələri ilə təqsirləndirilir.

İş üzrə əvvəlki məhkəmə iclasında dövlət ittihamçısı Fuad Musayev ittiham aktını elan etmişdi. İttihama əsasən, Saleh Səmədov tutduğu vəzifədən istifadə etməklə ümumilikdə 200 min manat məbləğində vəsaiti mənimsəyib.

Təqsirləndirilən şəxs mənimsəmə ittihamı üzrə özünü qismən təqsirli bildiyini, lakin Cinayət Məcəlləsinin 308.1-ci maddəsi - vəzifə səlahiyyətlərindən sui-istifadə ittihamını qəbul etmədiyini bildirib. Məhkəmədə məlum olub ki, dəymiş ziyanın 44 min manatı artıq ödənilib.

Saleh Səmədovun adı ilk dəfə 2025-ci ilin may ayında İmişlinin Sarıxanlı kəndində keçirilən 9 May - Fəşizm üzərində Qələbə Günüə həsr olunmuş tədbirdən sonra ölkə gündəminə gəlmişdi.

Həmin tədbirdə SSRİ bayrağının nümayiş etdirilməsi və Saleh Səmədovun sinəsində Rusiyanın imperiya simvollarından hesab olunan “Georgi lenti” ilə çıxış etməsi geniş ictimai müzakirələrə səbəb olmuşdu. Tədbirdə, həmçinin sovet dövrünün məşhur “Den Pobeda” (“Qələbə Günü”) mahnısı səsləndirilmişdi. Hədsədən sonra mediaya açıqlama verən Saleh Səmədov SSRİ bayrağının nümayişində qanunsuz heç nə görmədiyini bildirmişdi.

“SSRİ kimi böyük dövlət olub, onun bayrağıdır. Bu bizim tariximizdir. Biz o bayrağın altında böyümüşük. “Georgi lenti” də həmin müharibənin rəmzidir. Azərbaycan bayrağından uca bayraq yoxdur”, - deyərək, həmin vaxt bildirmişdi.

Bu açıqlamalar cəmiyyətdə ciddi rezonans doğurduqdan sonra Saleh Səmədovun fəaliyyəti hüquq-mühafizə orqanları tərəfindən araşdırılmağa başlanılıb. Sonradan onun barəsində cinayət işi başlanılıb, istintaq aparılıb və DTX tərəfindən həbs edilib.

Araşdırmalar dövründə onun fəaliyyətində maliyyə pozuntuları və vəzifə səlahiyyətlərindən istifadə ilə bağlı müxtəlif epizodların istintaq predmetinə çevrildiyi açıqlanıb. Bundan başqa, Saleh Səmədovun övladları da tutduqları dövlət vəzifələrindən azad ediləblər.

Qeyd edək ki, Saleh Səmədov 2025-ci il mayın 13-də İmişli Rayon Ağsaqqallar Şurasının sədri vəzifəsindən azad edilib. Cinayət işi üzrə növbəti məhkəmə iclası iyulun 1-nə təyin olunub.

Həbsdəki sabiq icra başçılarına azadlıq yolu

Hüquqşünas deyib ki, cəzası əhəmiyyətli dərəcədə azalmış sabiq icra başçıların azadlığa çıxmaq imkanları yaranıb

Qeyd edək ki, hazırda həbsdə olan sabiq icra başçıları aşağıdakılardır:

1. İmişli rayonunun sabiq icra başçısı Vilyam Hacıyev 5 may 2020-ci ildə DTX tərəfindən saxlanılıb. Məhkəmənin hökmü ilə 12 il azadlıqdan məhrum edilib. Ötən il Ali Məhkəmədə onun kassasiya şikayətinə baxılıb. Qərara əsasən, V.Hacıyevin cəzası 12 ildən 8 il 6 aya endirilib.

2. Biləsuvar Rayon İcra Hakimiyyətinin keçmiş başçısı Məhərriz Quliyev 11 il həbs cəzası alıb. Ötən il Ali Məhkəmə eks-icra başçısının şikayətini qismən təmin edib. Qərara əsasən, M.Quliyevin cəzası 11 ildən 8 il 3 aya endirilib.

3. Neftçala Rayon İcra Hakimiyyətinin sabiq başçısı İsmayıl Vəliyev 10 il müddətində azadlıqdan məhrum edilib. 2024-cü ilin fevralında Ali Məhkəmədə keçirilən iclasda İsmayıl Vəliyevin cəzası 6 il 2 aya endirilib.

4. Cəlilabad Rayon İcra Hakimiyyətinin sabiq başçısı Namiq Zeynalova 12 il həbs cəzası verilib. 2023-cü ildə Şirvan Apellyasiya Məhkəməsinə keçirilən iclasda Namiq Zeynalovun cəzası 11 il 9 aya endirilib.

5. Şəmkirinin sabiq icra başçısı Alimpaşa Məmmədov 2021-ci ilin aprel ayında DTX tərəfindən həbs olunub. Gəncə Ağır Cinayətlər Məhkəməsinin hökmü ilə Alimpaşa Məmmədov vəzifə səlahiyyətlərindən sui-istifadə etmədə, mənimsəmədə, rüşvət almaqda və cinayət yolu ilə əldə edilmiş dövlət vəsaitini leqallaşdırmaqda təqsirli bilinərək 11 il 6 ay müddətinə azadlıqdan məhrum olunub. Gəncə Apellyasiya Məhkəməsinin qərarı ilə Alimpaşa Məmmədovun cəzası bir il azaldılaraq cəzası 10 il 6 aya endirilib.

6. Yevlax Şəhər İcra Hakimiyyətinin sabiq başçısı Qoca Səmədov 7 il 3 ay həbs cəzasına məhkum edilib. 2023-cü ilin yanvar ayında Şəki Apellyasiya Məhkəməsinin qərarına əsasən, Q.Səmədovun cəzası 6 ilə endirilib. O, 2023-cü ilin iyul ayında azadlığa buraxılıb.

7. Kürdəmir Rayon İcra Hakimiyyətinin sabiq başçısı Ceyhun Cəfərov 2020-ci ilin avqustunda saxlanılıb. Məhkəmənin hökmü ilə o, 8 il 6 ay müddətində həbs cəzasına məhkum edilib. Sonradan Şirvan Apellyasiya Məhkəməsi sabiq başçının cəza

ittihamı ilə məhkum olunmuş sabiq icra başçıların cəzalarının müxtəlif instansiya məhkəmələrində azaldılması və bəzələrinin vaxtından əvvəl azadlığa çıxması ictimaiyyətdə suallar doğurur: “Hüquqi baxımdan əsas meyar məhkəmənin ilkin təyin etdiyi cəzanın həcmi deyil, son qüvvəyə minmiş hökm və həmin hökmün icrası zamanı yaranan hüquqi imkanlardır. Burada Azərbaycan Respublikasının Cinayət Məcəlləsi və cəza icrası qanunvericiliyində nəzərdə tutulan şərti olaraq vaxtından əvvəl azad edilmə institutunun xüsusi əhəmiyyəti var.

Əgər məhkum qanunla müəyyən edilmiş hissəni faktiki çəkibsə, cəzaçəkmə müəssisəsində müsbət xarakterizə olunursa, vurulmuş maddi zərərin ödənilməsi istiqamətində öhdəliklərini yerinə yetirib və məhkəmə onun islah olunduğu qənaətinə gəlirsə, həmin şəxs şərti olaraq vaxtından əvvəl azad edilə bilər. Bu hüquqi mexanizm yalnız sabiq icra başçılarına deyil, qanunun tələblərinə cavab verən bütün məhkumlara şamil olunur”.

Natiq Ələsgərov deyib ki,

nisi müsbət qiymətləndirilibsə və qanunun digər tələbləri yerinə yetirilibsə, məhkəmənin şərti olaraq vaxtından əvvəl azad etmə barədə qərar qəbul etməsi mümkündür.

Digər tərəfdən, uzunmüddətli cəzaya məhkum olunmuş və ya məhkəmə prosesi hələ yekunlaşmamış şəxslərin vəziyyəti tam fərqlidir. Barələrində hökm qanuni qüvvəyə minməyən şəxslər üçün şərti azad edilmə institutundan söhbət belə gedə bilməz. Eyni zamanda cəza müddəti 10-12 il olan və həmin müddətin qanunla tələb olunan hissəsini hələ çəkməmiş məhkumların yaxın vaxtlarda azadlığa buraxılması hüquqi baxımdan real görünür”.

Natiq Ələsgərov deyib ki, digər vacib məqam dövlətə vurulmuş ziyanın ödənilməsidir: “Korrupsiya və mənimsəmə cinayətlərində məhkəmələr məhz bu amilə xüsusi əhəmiyyət verirlər. Dövlətə dəymiş ziyanın tam ödənilməsi məhkumun islah olunmasının göstəricilərindən biri kimi qiymətləndirilir və onun barəsində daha yumşaq hüquqi nəticələrin tətbiqinə təsir göstərə bilər. Lakin bu, avtomatik azad olunmaq hüququ yaratmır. Son qərarı bütün halları birlikdə qiymətləndirən məhkəmə qəbul edir. Sabiq icra başçıların cəzalarının azaldılması və ya vaxtından əvvəl azadlığa çıxmaları hər hansı fərdi güzəşt kimi qəbul mübahisəlidir. Hər bir iş üzrə məhkəmə cəza müddətini, vurulmuş ziyanın ödənilməsinə, məhkumun davranışını və qanunvericilikdə nəzərdə tutulan digər meyarları ayrıca qiymətləndirir. Məhz buna görə də eyni ittihamla mühakimə olunmuş müxtəlif şəxslərin azadlığa çıxma tarixləri də fərqli olur”.

□ **E.MƏMMƏDƏLİYEV,**
Musavat.com

Dövlət Təhlükəsizliyi Xidmətinin (DTX) Qax Rayon İcra Hakimiyyətində keçirdiyi əməliyyat nəticəsində saxlanılan icra başçısı Musa Şəkiliyevin barəsində seçilmiş həbs-qətimkan tədbiri bu ilin fevralında 5 ay uzadılıb. İyulun 13-də bu qərarın müddəti başa çatır. Yada salmaq ki, DTX ötən ilin iyununda Qax Rayon İcra Hakimiyyətində əməliyyat keçirib. Əməliyyat nəticəsində rayonun icra başçısı Musa Şəkiliyev saxlanılıb. O, qulluq mövqeyindən istifadə etməklə xüsusilə külli miqdarda dövlət əmlakını mənimsəmə cinayətində ittiham olunur. Ötən il iyunun 21-də Səbəyl Rayon Məhkəməsinə onun barəsində 4 ay müddətinə həbs-qətimkan tədbiri seçilib. 14 oktyabrda da həbs-qətimkan tədbiri 4 ay, bu ilin fevralında isə daha 5 ay uzadılıb.

sonra Ali Məhkəmə qərarı ilə bu müddət 4 il 6 aya qədər azaldılıb. 2025-ci ilin fevralında korrupsiya ittihamları ilə məhkum edilmiş Ceyhun Cəfərovun cəzaçəkmə müddəti başa çatıb. Eks-icra başçısı azadlığa çıxıb.

“Bakı” Hüquq Şirkətinin rəhbəri hüquqşünas Natiq Ələsgərov “Yeni Müsavat”a deyib ki, son illər korrupsiya ittihamı ilə məhkum

əhəmiyyətli dərəcədə azalmış və uzun müddət cəza çəkmiş sabiq icra başçıları azadlığa çıxmaq imkanlarının yaranması hüquqi baxımdan gözlənilən hal hesab edilə bilər: “Xüsusilə 2020-ci ildə həbs olunmuş və sonradan Ali Məhkəmə tərəfindən cəza müddəti azaldılmış şəxslər artıq cəzalarının böyük hissəsini çəkiblər. Əgər onların davranışı müs-

SSRİ bayrağı qaldıranın məhkəmədə ilginclik ifadəsi

İmişli Rayon Ağsaqqallar Şurasının keçmiş sədri özünü qismən təqsirli sayır, dəymiş ziyanın isə 44 min manatı ödənilib

Bakı Ağır Cinayətlər Məhkəməsinə Dövlət Təhlükəsizliyi Xidməti (DTX) tərəfindən həbs edilmiş İmişli Rayon Ağsaqqallar Şurasının keçmiş sədri Saleh Səmədovun cinayət işi üzrə məhkəmə prosesi davam edir.

Hakim Leyla Əsgərova-Məmmədovanın sədrliyi ilə keçirilən məhkəmə iclasında təqsirləndirilən Saleh Səmədov sərbəst ifadə verib. O, məhkəmədə irəli sürülən ittihamlar üzrə özünü qismən təqsirli bildiyini deyib. Məhkəmə baxışı zamanı Saleh Səmədovun ifadəsinin cinayət işinin digər epizodları ilə müqayisəli şəkildə araşdırılması qərara alınıb.

Keçmiş rayon Ağsaqqallar Şurasının sədri Azərbaycan Respublikası Cinayət Məcəlləsinin 179.3.2-ci (külli miqdarda mənimsəmə və ya israf etmə) və 308.1-ci (vəzifə səlahiyyətlərindən sui-istifadə) maddələri ilə təqsirləndirilir.

İş üzrə əvvəlki məhkəmə iclasında dövlət ittihamçısı Fuad Musayev ittiham aktını elan etmişdi. İttihama əsasən, Saleh Səmədov tutduğu vəzifədən istifadə etməklə ümumilikdə 200 min manat məbləğində vəsaiti mənimsəyib.

Təqsirləndirilən şəxs mənimsəmə ittihamı üzrə özünü qismən təqsirli bildiyini, lakin Cinayət Məcəlləsinin 308.1-ci maddəsi - vəzifə səlahiyyətlərindən sui-istifadə ittihamını qəbul etmədiyini bildirib. Məhkəmədə məlum olub ki, dəymiş ziyanın 44 min manatı artıq ödənilib.

Saleh Səmədovun adı ilk dəfə 2025-ci ilin may ayında İmişlinin Sarıxanlı kəndində keçirilən 9 May - faşizm üzərində Qələbə Gününə həsr olunmuş tədbirdən sonra ölkə gündəminə gəlmişdi.

Həmin tədbirdə SSRİ bayrağının nümayiş etdirilməsi və Saleh Səmədovun sinəsində Rusiyanın imperiya simvollarından hesab olunan “Georgi lenti” ilə çıxış etməsi geniş ictimai müzakirələrə səbəb olmuşdu. Tədbirdə həmçinin sovet dövrünün məşhur “Den Pobeda” (“Qələbə Günü”) mahnısı səsləndirilmişdi. Hədsən sonra mediaya açıqlama verən Saleh Səmədov SSRİ bayrağının nümayişində qanunsuz heç nə görmədiyini bildirmişdi.

“SSRİ kimi böyük dövlət olub, onun bayrağıdır. Bu bizim tariximizdir. Biz o bayrağın altında böyümüşük. “Georgi lenti” də həmin müharibənin rəmzidir. Azərbaycan bayrağından uca bayraq yoxdur”, - deyərək, həmin vaxt bildirmişdi.

Bu açıqlamalar cəmiyyətdə ciddi rezonans doğurduqdan sonra Saleh Səmədovun fəaliyyəti hüquq-mühafizə orqanları tərəfindən araşdırılmağa başlanılıb. Sonradan onun barəsində cinayət işi başlanılıb, istintaq aparılıb və DTX tərəfindən həbs edilib.

Araşdırmalar dövründə onun fəaliyyətində maliyyə pozuntuları və vəzifə səlahiyyətlərindən istifadə ilə bağlı müxtəlif epizodların istintaq predmetinə çevrildiyi açıqlanıb. Bundan başqa, Saleh Səmədovun övladları da tutduqları dövlət vəzifələrindən azad ediliblər.

Qeyd edək ki, Saleh Səmədov 2025-ci il mayın 13-də İmişli Rayon Ağsaqqallar Şurasının sədri vəzifəsindən azad edilib. Cinayət işi üzrə növbəti məhkəmə iclası iyulun 1-nə təyin olunub.

Həbsdəki sabiq icra başçılarına azadlıq yolu

Hüquqşünas deyib ki, cəzası əhəmiyyətli dərəcədə azalmış sabiq icra başçılarının azadlığa çıxmaq imkanları yaranıb

Qeyd edək ki, hazırda həbsdə olan sabiq icra başçıları aşağıdakılardır:

1. İmişli rayonunun sabiq icra başçısı Vilyam Hacıyev 5 may 2020-ci ildə DTX tərəfindən saxlanılıb. Məhkəmənin hökmü ilə 12 il azadlıqdan məhrum edilib. Ötən il Ali Məhkəmədə onun kasasiya şikayətinə baxılıb. Qərara əsasən, V.Hacıyevin cəzası 12 ildən 8 il 6 aya endirilib.

2. Biləsuvar Rayon İcra Hakimiyyətinin keçmiş başçısı Mahir Quliyev 11 il həbs cəzası alıb. Ötən il Ali Məhkəmə eks-icra başçısının şikayətini qismən təmin edib. Qərara əsasən, M.Quliyevin cəzası 11 ildən 8 il 3 aya endirilib.

3. Neftçala Rayon İcra Hakimiyyətinin sabiq başçısı İsmayıl Vəliyev 10 il müddətində azadlıqdan məhrum edilib. 2024-cü ilin fevralında Ali Məhkəmədə keçirilən iclasda İsmayıl Vəliyevin cəzası 6 il 2 aya endirilib.

4. Cəlilabad Rayon İcra Hakimiyyətinin sabiq başçısı Namiq Zeynalova 12 il həbs cəzası verilib. 2023-cü ildə Şirvan Apelyasiya Məhkəməsinə keçirilən iclasda Namiq Zeynalovun cəzası 11 il 9 aya endirilib.

5. Şəmkirin sabiq icra

başçısı Alimpaşa Məmmədov 2021-ci ilin aprel ayında DTX tərəfindən həbs olunub. Gənəcə Ağır Cinayətlər Məhkəməsinin hökmü ilə Alimpaşa Məmmədov vəzifə səlahiyyətlərindən sui-istifadə etmədə, mənimsəmədə, rüşvət almaqda və cinayət yolu ilə əldə edilmiş dövlət vəsaitini leqallaşdırmaqda təqsirli bilinərək 11 il 6 ay müddətinə azadlıqdan məhrum olunub. Gənəcə Apelyasiya Məhkəməsinin qərarı ilə Alimpaşa Məmmədovun cəzası bir il azaldılaraq cəzası 10 il 6 aya endirilib.

6. Yevlax Şəhər İcra Hakimiyyətinin sabiq başçısı Qoca Səmədov 7 il 3 ay həbs cəzasına məhkum edilib. 2023-cü ilin yanvar ayında Şəki Apelyasiya Məhkəməsinin qərarına əsasən, Q.Səmədovun cəzası 6 ilə endirilib. O, 2023-cü ilin iyul ayında azadlığa buraxılıb.

7. Kürdəmir Rayon İcra Hakimiyyətinin sabiq başçısı Ceyhun Cəfərov 2020-ci ilin avqustunda saxlanılıb. Məhkəmənin hökmü ilə 8 il 6 ay müddətində həbs cəzasına məhkum edilib. Sonradan Şirvan Apelyasiya Məhkəməsi sabiq başçının cəza müddətini 6 ilə endirib, daha

olunmuş sabiq icra başçıları üçün cəzalarının müxtəlif instansiya məhkəmələrində azaldılması və bəzələrinin vaxtından əvvəl azadlığa çıxması ictimaiyyətdə suallar doğurur: “Hüquqi baxımdan əsas meyar məhkəmənin ilkin təyin etdiyi cəzanın həcmi deyil, son qüvvəyə minmiş hökm və həmin hökmün icrası zamanı yaranan hüquqi imkanlardır. Burada Azərbaycan Respublikasının Cinayət Məcəlləsi və cəza icrası qanunvericiliyində nəzərdə tutulan şərti olaraq vaxtından əvvəl azad edilmə institutunun xüsusi əhəmiyyəti var.

Əgər məhkum qanunla müəyyən edilmiş hissəni faktiki çəkib, cəzaçəkmə müəssisəsində müsbət xarakterizə olunursa, vurulmuş maddi zərərin ödənilməsi istiqamətində öhdəliklərini yerinə yetirib və məhkəmə onun islah olunduğu qənaətinə gəlsə, həmin şəxs şərti olaraq vaxtından əvvəl azad edilə bilər. Bu hüquqi mexanizm yalnız sabiq icra başçılarına deyil, qanunun tələblərinə cavab verən bütün məhkumlara şamil olunur”.

Natiq Ələsgərov deyib ki, bu baxımdan artıq cəzası

bət qiymətləndirilib və qanunun digər tələbləri yerinə yetirilib, məhkəmənin şərti olaraq vaxtından əvvəl azad etmə barədə qərar qəbul etməsi mümkündür.

Digər tərəfdən, uzunmüddətli cəzaya məhkum olunmuş və ya məhkəmə prosesi hələ yekunlaşmamış şəxslərin vəziyyəti tam fərqlidir. Barələrində hökm qanuni qüvvəyə minməyən şəxslər üçün şərti azad edilmə institutundan söhbət belə gedə bilməz. Eyni zamanda cəza müddəti 10-12 il olan və həmin müddətin qanunla tələb olunan hissəsini hələ çəkməmiş məhkumların yaxın vaxtlarda azadlığa buraxılması hüquqi baxımdan real görünür”.

Natiq Ələsgərov deyib ki, digər vacib məqam dövlətə vurulmuş ziyanın ödənilməsidir: “Korrupsiya və mənimsəmə cinayətlərində məhkəmələr məhz bu amilə xüsusi əhəmiyyət verirlər. Dövlətə dəymiş ziyanın tam ödənilməsi məhkumun islah olunmasının göstəricilərindən biri kimi qiymətləndirilir və onun barəsində daha yumşaq hüquqi nəticələrin tətbiqinə təsir göstərə bilər. Lakin bu, avtomatik azad olunmaq hüququ yaratmır. Son qərarı bütün halları birlikdə qiymətləndirən məhkəmə qəbul edir. Sabiq icra başçıları üçün cəzalarının azaldılması və ya vaxtından əvvəl azadlığa çıxmaları hər hansı fərdi güzəşt kimi qəbulu mübahisəlidir. Hər bir iş üzrə məhkəmə cəza müddətini, vurulmuş ziyanın ödənilməsinə, məhkumun davranışını və qanunvericilikdə nəzərdə tutulan digər meyarları ayrıca qiymətləndirir. Məhz buna görə də eyni ittihamla mühakimə olunmuş müxtəlif şəxslərin azadlığa çıxma tarixləri də fərqli olur”.

■ E.MƏMMƏDƏLİYEV, “Yeni Müsavat”

• Yunun 30-da Milli Məclisin növbədənəkar sessiyasının növbəti plenar iclası keçirilib.

Öncə 2025-ci il dövlət büdcəsinin icrası haqqında qanunun layihəsi üçüncü oxunuşda müzakirəyə çıxarılıb. Maliyyə naziri Sahil Babayev iclasda çıxış edib. “2025-ci ilin dövlət büdcəsinin icrası göstərir ki, Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyev tərəfindən müəyyən edilmiş inkişaf kursu mürəkkəb global iqtisadi şəraitdə belə ölkəmizin dayanıqlı inkişafını, maliyyə sabitliyini və vətəndaş rifahının yüksəldilməsini təmin edib”, nazir deyib. Maliyyə naziri bildirib ki, son illərdə dünyada geosiyasi gərginliklərin, logistika zəncirlərində pozuntuların, enerji və ərzaq bazarlarındakı dəyişikliyin davam etməsinə baxmayaraq, Azərbaycan iqtisadiyyatı öz dayanıqlılığını qoruyub, dövlət maliyyə sistemi çevik və məsuliyyətli idarəetmə prinsipləri əsasında fəaliyyət göstərüb: “Bu nəticələrin əsasında fiskal intizamın gücləndirilməsi, iqtisadiyyatın şaxələndirilməsi və əhalinin sosial rifahının yaxşılaşdırılmasına davamlı diqqət dayanır. 2025-ci ildə dövlət və icmal büdcələr müəyyən edilmiş prioritet istiqamətlərin, sosial təminat tədbirlərinin, ölkənin iqtisadi inkişafının, müdafiə qabiliyyətinin və milli təhlükəsizliyinin, işğaldan azad edilmiş ərazilərimizin bərpa və yenidən qurulması tədbirlərinə yönəldimlə icra edilib və hökumət qarşısında qoyulan vəzifələrin maliyyələşdirilməsi təmin edilib”.

Nazir deyib ki, son illər ölkəmizdə aparılan ardıcıl islahatlar qeyri-neft sektorunun davamlı inkişafını şərtləndirib: “Hesabat dövründə qeyri-neft-qaz sektoru üzrə ÜDM 92,3 milyard manat təşkil etməklə, ümumi ÜDM-in 71,5 faizinə bərabər olub. Bu, 2024-cü ilə müqayisədə 2,7 faiz real artım deməkdir. İcmal büdcədə qeyri-neft gəlirlərinin payı 55,2 faizə, qeyri-neft vergilərinin payı isə 25 faizə çatmışdır ki, bu da əvvəlki ilə müqayisədə müvafiq olaraq 2,8 faiz-bəndi və 2 faiz bəndi çoxdur. Dövlət büdcəsinin qeyri-neft gəlirlərinin ümumi daxilolmalardakı xüsusi çəkisi son 5 ildə 43,3 faizdən 52 faizə yüksəlib. 2026-cı ilin dövlət büdcəsində qeyri-neft gəlirlərinin xüsusi çəkisinin 57,4 faizə çatdırılması nəzərdə tutulur. Həmçinin qeyd edilməlidir ki, hesabat dövründə cari xərclərin qeyri-neft gəlirləri ilə örtülmə nisbəti 92 faiz təşkil edib. Bu, proqnozla müqayisədə 7.5 faiz-bəndi, 2024-cü ilə müqayisədə isə 0,2 faiz-bəndi çoxdur. Bildirmək istərdim ki, ortamüddətli dövrün sonuna, yeni 2029-cu ilə hədəfimiz bu göstəricinin 100 faizə çatdırılmasıdır. Qeyd olunan göstəricilərin dinamika qeyri-neft sektorunun inkişafının və dövlət büdcəsinin neft gəlirlərindən asılılığının azaldılmasının dövlətin əsas prioritet istiqamətlərindən biri olduğunu göstərir. Qeyri-neft sektoru üzrə gəlirlərin artırılması və mənbələrinin şaxələndirilməsi istiqamətində tədbirlər davamlı olaraq həyata keçirilir və məsələ daim nəzarətdə saxlanılır”.

S.Babayev bildirib ki, kənd təsərrüfatı sektoru qeyri-neft sektorunun prioritet sahələrinin

Parlament qanunlara mühüm dəyişikliklər etdi

Bu qanunu pozan vəzifəli şəxslər 7 min, hüquqi şəxslər isə 15 min manatdan 20 minədək cərimə ediləcək

dən biri qismində çıxış edir və hər il dövlət büdcəsindən qeyd edilən sahəyə subsidiya, güzəşt və digər dəstək alətləri vasitəsilə əhəmiyyətli dövlət dəstəyi göstərilir. Nazir bildirib ki, Azərbaycan Respublikası Prezidenti tərəfindən 2026-cı ilin 25 may tarixli Sərəncamla “Kənd təsərrüfatı, balıqçılıq və akvakultura sahələrinin inkişafına dair 2026-2030-cu illər üçün Dövlət Proqramı” təsdiq edilib: “Sözügedən Dövlət Proqramı ölkənin aqrar siyasətində yeni inkişaf mərhələsinin əsas strateji sənədlərindən biridir. Bildirmək istərdim ki, Dövlət Proqramının maliyyələşdirilməsi məqsədilə 2026-2030-cu illərdə dövlət büdcəsindən 2 milyard manata yaxın vəsaitin xərclənməsi nəzərdə tutulur”.

İclasda “Məcburi köçkünlərin və onlara bərabər tutulan şəxslərin sosial müdafiəsi haqqında” Qanuna təklif edilən dəyişikliklər müzakirəyə çıxarılıb. Layihəyə əsasən, məcburi köçkünlərlə bağlı sosial dəstək mexanizmləri mərhələli şəkildə yeni modelə keçirilir. Vurğulanı ki, hazırda “Məcburi köçkünlərin və onlara bərabər tutulan şəxslərin sosial müdafiəsi haqqında” qanunda nəzərdə tutulmuş sosial müdafiə tədbirləri məcburi köçkünlərin əvvəlki yaşayış yerlərinə qayıtması üçün şəraitin yarandığı vaxtdan üç il müddətində, məcburi köçkünlərə bərabər tutulan şəxslərin isə əvvəlki yaşayış yerlərinə qayıtması üçün şəraitin yarandığı və ya daimi məskunlaşdıqları vaxtdək qüvvədədir. Təqdim olunan layihəyə əsasən, qanunda nəzərdə tutulmuş sosial müdafiə tədbirləri məcburi köçkünlərin

məcburi köçkün statusunu itirdikləri gündən üç il müddətində qüvvədə olacaq. Qüvvədə olan qanuna görə, məcburi köçkünlərin müstəqil olaraq müvəqqəti məskunlaşmasına o halda yol verilə bilər ki, bu, digər şəxslərin hüquqlarını və qanuni maraqlarını pozmasın. Belə hallar mövcud olduqda müvafiq icra hakimiyyəti orqanları məcburi köçkünlərin həmin yaşayış məntəqəsi daxilində başqa qanunla maraqlarını pozmasın. Dəyişikliyə əsasən, həmin yaşayış məntəqəsi daxilində başqa yaşayış sahəsinə köçürülmə şərti aradan qaldırılır. Başqa sözlə, belə hallar mövcud olduqda müvafiq icra hakimiyyəti orqanları məcburi köçkünlərə başqa yaşayış sahəsi təklif etməlidirlər. Keçid müddəalarına əsasən, bu qanun qüvvəyə mindiyi tarixdək əvvəlki yaşayış yerinin əvəzinə işğaldan azad edilmiş ərazilərdə başqa yaşayış sahəsinə köçürüldə təmin edilmiş məcburi köçkünlərin “Məcburi köçkünlərin və onlara bərabər tutulan şəxslərin sosial müdafiəsi haqqında” Qanunda nəzərdə tutulmuş sosial müdafiə tədbirlərinin qüvvədə olma müddəti onların belə yaşayış sahələri ilə təmin edildiyi vaxtdan hesablanır. Eyni zamanda bu qanun qüvvəyə mindiyi tarixdək dövlət ali və orta ixtisas təhsili müəssisələrində ödənişli əsaslarla təhsil alan və təhsil haqqı dövlət büdcəsinin vəsaiti hesabına ödənilən məcburi köçkünlərin təhsil haqqı onlar təhsilini başa vurduğu müddətdə dövlət büdcəsinin vəsaiti hesabına ödənilir.

Müzakirələrdən sonra mə-

sələ səsverməyə qoyularaq III oxunuşda qəbul edilib.

İclasda “Informasiya, informasiyalaşdırma və informasiyanın mühafizəsi haqqında” Qanuna təklif edilən yeni maddələr müzakirəyə çıxarılıb. Layihəyə əsasən, 16 yaşa tamamilə olmamış şəxslərin platformada fərdi rəqəmsal hesablarının yaradılmasına yol verilmir. 16-18 yaş arası uşaqların həyatına, sağlamlığına, cinsi toxunulmazlığına, şərəfinə, ləyaqətinə və qanunla qorunan digər hüquq və azadlıqlarına təhlükə yaradan zərərli məzmunların yayılmasının qarşısının alınması üçün provayder platformada fasiləsiz rejimdə fəaliyyət göstərən və operativ müdaxiləni təmin edən rəqəmsal həlləri tətbiq etməlidir. Belə halların qarşısının alınması üzrə provayderin texniki müdaxilə müddəti zərərli məzmunun aşkar edildiyi andan etibarən 24 saatdan artıq olmamalıdır.

Müzakirələrdən sonra layihə səsverməyə qoyularaq üçüncü oxunuşda qəbul edilib. İnzibati Xətalər Məcəlləsinə dəyişiklik edilməsi barədə qanun layihəsində də sərt sanksiyalar nəzərdə tutulub. Belə ki, Azərbaycanda yaş məhdudiyyəti tətbiq edilən sosial şəbəkə platformalarının fəaliyyəti ilə bağlı tələblərin pozulmasına görə yeni cərimələr müəyyən ediləcək. “Informasiya, informasiyalaşdırma və informasiyanın mühafizəsi haqqında” Azərbaycan Respublikası Qanununun 13-4.13-cü maddəsində qeyd edilən məlumatların müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi orqana (quruma) təqdim edilməməsinə və ya

təqdim edilməsi müddətinin pozulmasına, yaxud natamam və ya təhrif edilmiş məlumatın təqdim edilməsinə görə vəzifəli şəxslər 6000 manatdan 7000 manatadək məbləğdə, hüquqi şəxslər 15 min manatdan 20 min manat manatadək məbləğdə cərimə ediləcək. Müvafiq icra hakimiyyəti orqanının (qurumun) göndərdiyi sorğuların yaş məhdudiyyəti tətbiq edilən sosial şəbəkə platformasının provayderi tərəfindən 5 iş günü ərzində cavablandırılmamasına, yaxud natamam və ya təhrif edilmiş məlumatların təqdim edilməsinə görə vəzifəli şəxslər 7000 manatdan 8000 manatadək məbləğdə, hüquqi şəxslər 25 min manatdan 30 min manatadək məbləğdə cərimə ediləcək. Həmçinin bir sıra müvafiq maddələrlə nəzərdə tutulmuş bütün xətalərin inzibati tənbeh alması şəxs tərəfindən inzibati tənbeh vermə haqqında qərar qüvvəyə mindiyi gündən bir il ərzində təkrar törədilməsinə görə vəzifəli şəxslər 9000 manatdan 10 min manatadək məbləğdə, hüquqi şəxslər 45 min manatdan 50 min manatadək məbləğdə cərimə ediləcək.

Müzakirələrdən sonra məsələ səsverməyə qoyularaq III oxunuşda qəbul edilib.

“Büdcə sistemi haqqında”, “Hesablama Palatası haqqında” və “Sığorta fəaliyyəti haqqında” qanunlarda dəyişiklik edilməsi barədə qanun layihəsi də plenar iclasda müzakirəyə çıxarılaraq qəbul olunub. Layihəyə əsasən, Hesablama Palatasına Naxçıvan Muxtar Respublikası və Sığorta siri ilə bağlı səlahiyyətlər verilməsi nəzərdə tutulur. Layi-

həyə əsasən, Hesablama Palatası Naxçıvanın büdcəsinin layihəsinə və icrasına, həmçinin müvafiq qanunların layihələrinə və illik hesabatlara rəy verə biləcək. Bundan başqa, qurum muxtar respublikadakı büdcədənəkar dövlət fondlarının, məqsədli dövlət fondlarının, publik hüquqi şəxslərin vəsaitləri, dövlət zəmanəti ilə alınan kreditlər, dövlət qrantları və texniki yardımlar, büdcədən maliyyələşdirilən təşkilatların büdcədənəkar fondlarının vəsaitləri ilə bağlı səlahiyyətlərə malik olacaq. Palata həmçinin sığorta bazarının peşəkar iştirakçılarının əldə etdikləri sığorta siri hesab edilən məlumatlara çıxış əldə edəcək.

Müzakirələrdən sonra məsələ səsverməyə qoyula-

raq I oxunuşda qəbul edilib. Müzakirələrdə Hesablama Palatasının sədri Vüqar Gülməmmədov və digər rəsmilər iştirak edib.

“Informasiya, informasiyalaşdırma və informasiyanın mühafizəsi haqqında” Qanuna dəyişikliklərlə bağlı layihəyə əsasən, bəzi informasiyaların yerləşdirilməsinə görə saytlara məhdudlaşdırma tətbiq ediləcək. Sənədə əsasən, narkotik vasitələrin, psixotrop maddələrin və onların prekursorlarının hazırlanma və ya istifadə üsulları və qaydası, onların qanunsuz əldə edilməsi yerləri, habelə tərkibində narkotik maddələr olan bitkilərin kultivasiya yerləri və ya üsulları barədə məlumatlar, təhqir və ya böhtan xarakteri daşıyan, habelə şəxsi həyatın toxunulmazlığını pozan məlumatlar, həmçinin insanların həyat və sağlamlığına zərər vurulması, əhəmiyyətli əmlak ziyanının törədilməsi, ictimai təhlükəsizliyin kütləvi şəkildə pozulması, həyat təminatı obyektlərinin, maliyyə, nəqliyyat, rabitə, sənaye, energetika və sosial infrastruktur obyektlərinin fəaliyyətinin pozulması və ya başqa ictimai təhlükəli nəticələrin baş verməsi təhdidini törədən yalan məlumatlar göstərilən informasiyaların yerləşdirilməsi hallarında internet informasiya ehtiyatına və ya onun müvafiq hissəsinə müraciət müvafiq icra hakimiyyəti orqanının qərarı əsasında müvəqqəti olaraq məhdudlaşdırılacaq.

Müzakirələrdən sonra məsələ səsverməyə qoyularaq I oxunuşda qəbul edilib.

□ **Elsad PAŞASOY,**
“Yeni Müsavat”

Son günlər rayon icra hakimiyyəti başçıları fəaliyyətində nəzərəcarpacaq canlanma müşahidə olunur. Musavat.com xəbər verir ki, bir sıra rayonlarda icra başçıları küçələrdə, parklarda, bazarlarda və digər ictimai məkanlarda sakinlərlə birbaşa görüşür, onların problemlərini yerində dinləyir, müxtəlif obyektlərə baxış keçirir və bununla bağlı məlumatlar sosial şəbəkələrdə və mediada paylaşılır. ARB-yə müsahibəsi çərçivəsində Göygöl Rayon İcra Hakimiyyətinin başçısı Vüqar Novruzov Göygöl şəhərindəki çay evlərindən birində sakinlərlə görüşərək onlarla səmimi söhbət edib, müxtəlif mövzular ətrafında fikir mübadiləsi aparıb.

Ekspertlər hesab edir ki, bu tendensiya təsadüfi deyil və bir neçə amillə izah oluna bilər: ilk növbədə, son illər dövlət idarəçiliyində vətəndaş məmnuniyyətinin artırılması və məmur-vətəndaş münasibətlərinin daha çevik qurulması istiqamətində aparılan siyasət yerli icra hakimiyyəti orqanlarına da təsir göstərir. Mərkəzi hakimiyyət dəfələrlə vurğulayıb ki, vətəndaşların problemləri kabinetlərdə deyil, yerində öyrənilməli və operativ həll olunmalıdır. Bu baxımdan rayon rəhbərlərinin əhali arasında daha çox görünməsi həmin yanaşmanın praktik tətbiqi kimi qiymətləndirilə bilər.

Digər tərəfdən, son illərdə müxtəlif rayonlarda icra başçıları fəaliyyətinə hüquqi və inzibati qiymət verilməsi, bəzi hallarda vəzifədən azad edilmələri və məsuliyyətə cəlb olunmaları yerli rəhbərlərin fəaliyyət tərzinə də təsirsiz qalmayıb. Nəticədə icra başçıları həm öz fəaliyyətlərini daha fəal nümayiş

etdirməyə, həm də əhali ilə birbaşa təmasları artırmağa çalışırlar.

Yaxın aylarda icra başçıları fəaliyyətinin dövlət

müddətdə ictimailəşir və mərkəzi qurumların diqqətinə çatır. Buna görə də yerli rəhbərlər problemləri böyümədən yerində müəyyənləşdirməyə və operativ müdaxilə etməyə üstünlük verirlər. Eyni zamanda onların fəaliyyətinin ictimaiyyətə açıq şəkildə nümayiş etdirilməsi hesabatlılıq elementini də gücləndirir.

Şübhəsiz ki, icra başçıları yerlərdə sakinlərlə açıq havada görüşləri, səmimi ortam yaratmaları müsbətdir. Ancaq bu cür görüşlərin nəticələrinin olması da mühüm

İcra başçıları kabinetdən çıxaran səbəblər

Bir sıra rayon rəhbərlərinin küçələrdə, parklarda, bazarlarda və digər ictimai məkanlarda sakinlərlə görüşməsinin səbəbləri...

rəhbərliyi səviyyəsində qiymətləndiriləcəyi və müsbət qiymət ala bilməyənlərin və

zifədən götürüləcəyi haqda məlumatların yayılması da yerli rəhbərlərin hərəkətlər

məsinə gətirib çıxarıb.

Bu aktivliyin digər səbəbi informasiya mühitinin də

yişməsidir. Sosial şəbəkələrin geniş yayılması fonunda hər hansı problem qısa

əhəmiyyət daşıyır. Əgər rayon rəhbərlərinin əhali ilə təmasları yalnız görüntü xarakteri daşımır, səsləndirilən problemlər konkret həllini tapsa, bu, yerli idarəetmənin səmərəliliyini artıran müsbət tendensiya hesab oluna bilər. Əks halda, belə görüşlər ictimaiyyət tərəfindən formal tədbir kimi qiymətləndirilə bilər. İcra başçıları sakinlərlə görüşlərinin nəticələri həmin görüşlərdə qaldırılan məsələlərin real həlli ilə ölçüləcək.

□ **Etibar SEYİDAĞA,**
"Yeni Müsavat"

Diplomlar onlayn veriləcək - riski nədir?

Deputatın fikrincə, elektron diplomlara keçiddə tələsmək olmaz, risklər nəzərə alınmalıdır

Universitetlərdə diplomlar bu ildən onlayn veriləcək. Modern.az-ın əldə etdiyi məlumata görə, bu barədə Elm və Təhsil Nazirliyindən Azərbaycanda fəaliyyət göstərən universitetlərə təlimatlar verilib.

"Diplomların bu təhsil ilindən etibarən elektron, onlayn formada tələbələrə təqdim olunması artıq müzakirə olunub və zəruri hazırlıqlar başlayıb", - deyə ali təhsil mərkəzlərindən bildirilib. O da bildirilib ki, diplomlar bakalavrlarla yanaşı magistratura tələbələrinə də elektron təqdim olunacaq. Nəticədə tələflər diplomunu "my gov" platformasından asanlıqla əldə edə bilərlər.

Qeyd edək ki, Azərbaycanda ali təhsil müəssisələrində diplomlar elektron qaydada deyil, əsasən fiziki formada hazırlanaraq məzunlara təqdim edilir. Diplom blanklarının hazırlanması, məlumatların yoxlanılması, qeydiyyat və imzalanma prosedurları səbəbindən bu proses bir neçə ay davam edə bilər.

Belə bir qərar nə dərəcədə effektivdir? Diplomların blank kimi verilməməsi hansı problemlərə yol açar bilər? Çünki elektron sistemdə texniki problem nəticəsində sənədlərin məhvi riski də var.

Mövzu ilə bağlı **deputat Ceyhun Məmmədov** "Yeni Müsavat"a danışdı. Millət vəkili fikrincə, elektron diplomlara keçiddə tələsmək olmaz, risklər nəzərə alınmalıdır: "Bu proses təkəcə Azərbaycanda deyil, ümumilikdə bütün dünyada gedən bir prosesdir. Müxtəlif dövlətlər rəqəmsallaşma istiqamətində ardıcıl və sistemli addımlar atırlar və ölkəmizdə də artıq bu prosese start verilib. Burada texniki tərəflər və texniki məsələlər xüsusən əhəmiyyət daşıyır. Sistem güclü, dayanıqlı və təhlükəsiz olması bu prosesin uğurla həyata keçirilməsində çox vacib rol oynayır.

Mənim fikrimcə, müəyyən müddət ərzində diplomların hər iki formada, yəni həm kağız, həm də elektron qaydada verilməsi nəzərdə tutula bilər. Hazırda proses paralel şəkildə davam edir və hesab edirəm ki, sistem tam şəkildə formalaşdırılıb stabil işləməyə başlayana qədər bu yanaşmanın saxlanılması daha məqsədə uyğundur. Yalnız bütün texni-

ki və təhlükəsizlik məsələlərinin tam həll olunduğuna əmin olduqdan sonra daha qəti qərarların qəbul edilməsi barədə düşünmək olar.

Hazırkı mərhələdə isə hesab edirəm ki, bu məsələdə tələsmək düzgün olmaz. Çalışmalıyıq ki, keçid prosesi paralel şəkildə həyata keçirilsin və sonradan yarana biləcək risklər əvvəlcədən nəzərə alınsın. Çünki zaman keçdikcə bəzi problemlər və ya gözlənilməyən fəsadlar ortaya çıxa bilər. Buna görə də bu məsələdə ehtiyatlı davranmaq, mövcud reallıqları və

mümkün nəticələri nəzərə almaq vacibdir. Əgər gələcəkdə sistemdə hər hansı nasazlıq yaranarsa və ya sistem çökərsə, bu, həm vətəndaşlar, həm də aidiyyəti qurumlar üçün ciddi çətinliklər yarada bilər. Buna görə də təhlükəsizlik və dayanıqlılıq məsələləri prioritet olmalıdır. Eyni zamanda mən başa düşürəm ki, rəqəmsallaşmaya keçid qaçılmazdır və bu istiqamətdə addımlar atılmalıdır. Lakin bu, çox ölçülü-biçilmiş, bütün mümkün nəticələri dərinlən təhlil edilmiş və ciddi şəkildə hesablanmış qərar ol-

malıdır. Tələsik verilən qərarlar gələcəkdə əlavə problemlərə və idarəetmə çətinliklərinə səbəb ola bilər".

Təhsil eksperti Elçin Əfəndi isə qeyd edib ki, diplomlar və digər dövlət nümunəli təhsil sənədləri ilə bağlı yenilik həm çeviklik, həm də effektivlik baxımından mühüm əhəmiyyət daşıyır: "Belə ki, vətəndaşlar diplom və digər təhsil sənədlərini daha rahat və operativ şəkildə əldə edə bilərlər. Eyni zamanda prosesin şəffaflığı və obyektivliyi qorunub saxlanılacaq, dövlət nümunəli təhsil sənədlərinə istə-

nilən vaxt əlçatanlıq təmin ediləcək. Məsələn, vətəndaş hər hansı dövlət qurumuna müraciət etdikdə və onun təhsil məlumatlarının yoxlanılmasına ehtiyac yarandıqda, həmin qurum bu məlumatları sistem üzərindən operativ şəkildə əldə edə biləcək. Digər tərəfdən, vətəndaş özü də sənədi istədiyi vaxt çap edib təqdim etmək imkanına malik olacaq. Hesab edirəm ki, bu, kifayət qədər müsbət yenilikdir. Dünyanın bir çox inkişaf etmiş ölkələrində də məhz bu prinsip tətbiq olunub və öz effektivliyini təsdiqləyib. Sistemdə hər hansı texniki problem yarana biləcəyi və sənədlərin çapında çətinliklərin ortaya çıxacağı ilə bağlı səsləndirilən fikirlərə gəlincə, düşünürəm ki, bu məsələlər də nəzərə alınıb. Çünki bütün sənədlərin arxiv nüsxələri hazırlanır və müvafiq qaydada saxlanılır. Sənədlər elektron formada təqdim olunsa da, onların ehtiyat bazası mövcuddur. Buna görə də texniki nasazlıq baş verdiyi halda vətəndaşların ciddi problemlərlə üzləşəcəyini düşünmürəm. Ümumiyyətlə, bu sistem dünya təcrübəsində geniş şəkildə tətbiq olunur və ciddi çətinliklər yaratmırsa, eyni yanaşmanın ölkəmizdə də uğurla həyata keçiriləcəyini gözləmək olar. İstisna hallarda hər hansı texniki problem yaransa belə, sənədlərin arxiv məlumatlarından istifadə etmək və onları yenidən əldə etmək imkanı hər zaman mövcud olacaq".

□ **Xalidə GƏRAY,**
"Yeni Müsavat"

Dünyanın bir sayılı iqtisadiyyatına sahib olan ABŞ-nin valyutası ilin birinci yarısını görünməmiş möhkəmlənmə ilə başa vurur. Belə ki, dollar ilk yarımda 3 faiz bahalaşmış. Bu, ötən ilin birinci yarısı ilə müqayisədə kəskin artımdır, çünki həmin dövrdə dollar 10 faizdən çox dəyər itirmişdi - ABŞ-nin tarif siyasəti səbəbindən 1970-ci illərin əvvəllərindən bəri ən kəskin azalma.

İndi vəziyyət fərqlidir. Hətta enerji qiymətlərini aşağı salan İranda atəşkəs perspektivi və inflyasiya riskləri dolların möhkəmlənməsinə mane olmur. Güclü ABŞ iqtisadiyyatı və süni intellekt bumu kapital cəlb etməyə davam edir. İnvestorlar faiz dərəcələrinin endirilməsini deyil, artımını gözləyirlər. Geosiyasi qeyri-sabitlik yalnız odun üstünə neft əlavə edir.

Federal Ehtiyat Sisteminin yeni sədri Kevin Uorş sərt mövqe tutub. O, FED-in 2 faizlik hədəfindən xeyli yüksək olan inflyasiyaya diqqət yetirir. Treyderlər indi bu il ən azı bir dəfə faiz dərəcəsinin artırılmasını gözləyirlər. İkinci artım qərarı ehtimalı 50/50 olaraq qiymətləndirilir. Halbuki cəmi bir neçə həftə əvvəl bazar heç bir dəyişiklik gözləməirdi.

Güclü dollar heç kimin işinə yaramasa da, ABŞ şirkətləri və ABŞ-dəki mövcudluq çox dəyərlidir. Buna görə də xarici şirkətlər bazarda mövqe qazanmaq üçün ABŞ-yə aktiv şəkildə investisiya qoyurlar ki, bu da dolları dəstəkləyir.

Okleddən Sürixə qədər mərkəzi banklar valyutalarının zəiflədiyini görürlər. Bu, idxal xərclərinin artması ilə təhdid edir. Neft qiymətləri düşüb, lakin ərzaq, nəqliyyat və digər malların dəyəri xeyli artıb.

Əmtəə Fyucersləri Ticarət Komissiyasının (CFTC) məlumatına görə, investorlar ilin birinci yarısında dolları möhkəmləndirən müqavilələri tarixdə görünməyən sürətlə alıblar. Spekuliyantların xalis gəliri təxminən 30 milyard dollardır ki, bu da Donald Trampın ikinci müddətinin başlanğıcından bəri rekord göstəricidir. Bu aktivlərdə xalis artım 37 milyard dollar təşkil edib ki, bu da 2012-ci ildən bəri ilin birinci yarısında ən sürətli tempdir.

Analitiklər faiz dərəcələrinin artırılması fonunda dolların möhkəmlənməsi prosesinin davam edəcəyini gözləyirlər. Süni intellekt maniyası və SpaceX kimi trilyon dollarlıq IPO-lar ABŞ-də rekord miqdarda pul cəlb edib. Bank of America ilin əvvəlindən bəri ABŞ səhmlərinə 341 milyard dolların yatırıldığını təxmin edir. Bu, ötən ilin eyni dövründəki 134 milyard dollardan iki dəfədən də çox yüksəkdir. ABŞ süni intellekt məlumat mərkəzləri quran böyük şirkətlərə, eləcə də kvant hesablamaları sahəsində liderlərə ev sahibliyi

Dollar güclənir, qarşıdakı altı ayda manatı nə gözləyir?

edir. Ekspertlər hesab edirlər ki, bu, dolları birbaşa gücləndirir.

Güclü dollar və yüksək faiz dərəcələri gözləntiləri qiymətli metallara da təzyiq göstərib, nəticədə həftə ərzində gümüş 9 faiz, palladium 4,2 faiz, platin 2,2 faiz, qızıl isə 1,8 faiz dəyər itirib. Əsas sənaye metalları bazasında da Çin iqtisadiyyatına dair narahatlıqlar, yüksək ehtiyatlar və dolların bahalaşması səbəbindən alüminium, mis, nikel, sink və qurğuşunun qiymətlərində eniş qeydə alınıb. Kənd təsərrüfatı məhsulları bazasında hava şəraiti əsas amil olaraq qalarkən, düyü, soya, qəhvə, şəkər və kakao bahalaşmış, buğda, qarğıdalı və pambığın qiymətlərində isə azalma müşahidə olunub. Analitiklər hesab edirlər ki, yaxın həftələrdə əmtəə bazarlarının istiqaməti əsasən dolların dinamika, FED-in qərarları və Yaxın Şərqdəki geosiyasi vəziyyətdən asılı olacaq.

Ehtimal olunur ki, ABŞ iqtisadiyyatındakı struktur problemləri üçüncü rübün sonundan başlayaraq dolların mövqelərini zəiflədə bilər. Lakin ona qədər həтта neftin ucuzlaşması belə ABŞ valyutasını silkələməyəcək.

Dolların möhkəmlənməsi valyuta bazarı sərbəst olan ölkələrdə yerli valyutalar üçün problemlər yaradır. Lakin Azərbaycan kimi milli valyutanın məzənnəsi inzibati qaydada tənzimlənən ölkələrdə belə birbaşa deyil, dolayı təsirlər formalaşır.

Dolların möhkəmlənməsi dünya neft bazarında qiymətlərə əlavə endirici təzyiq yaradır. Bu isə iqtisadiyyatı neft ixracı gəlirlərindən bö-

yük ölçüdə asılı olan Azərbaycan üçün əsas mənfi təsirdir. Ölkənin neft hasilatı və ixracının da sürətlə azalması fonunda bu amilin təsiri kifayət qədər artır. Belə ki, Dövlət Gömrük Komitəsinin məlumatına əsasən, bu ilin beş ayında bitumlu süxurlardan alınmış xam neft və xam neft məhsullarının ixracı 5 milyard 121 milyon 378,2 min dollar təşkil edib. 2025-ci ilin eyni dövründə bu göstərici 5 milyard 642 milyon 731,3 min dollar olmuşdu. Bu isə o deməkdir ki, Azərbaycanın xam neft ixracından gəlirləri 521 milyon 353,1 min dollar və ya 9,2 faiz azalıb.

Miqdar ifadəsində azalma daha böyükdür. Belə ki, yanvar-mayda 8 milyon 828 min 552,4 ton xam neft ixrac edilib. Ötən ilin eyni dövründə göstəricinin 10 milyon 363 min 108,8 ton olduğunu nəzərə alsaq, azalmanın miqdar baxımından 1 milyon 534 min 556,4 ton və ya 14,8 faiz olduğunu görürük.

Ölkəyə dollar axınına təmin edən təbii qaz ixracının dəyəri də azalıb. 2026-cı ilin ilk 5 ayında təbii qaz ixracından 3 milyard 343 milyon 175,5 min dollar gəlir əldə olunub. 2025-ci ilin eyni dövründə bu rəqəm 3 milyard 833 milyon 13 min dollar təşkil etmişdi. Beləliklə, təbii qaz ixracının dəyəri 489 milyon 837,5 min dollar və ya 12,8 faiz azalıb.

Əksər analitik mərkəzlər neft qiymətlərində azalmanın davamlı olacağını gözləyirlər. Bu isə Azərbaycana dollar axınının daha da azalmasını şərtləndirəcək.

Lakin bütün bunlara baxmayaraq, ən azı cari ilin so-

nunadək manat üçün ciddi təhdidlərin formalaşması gözlənilən deyil. Ölkə iqtisadiyyatında əsas investor olan dövlətin xərcləmələri minimuma endirildiyinə görə dollara tələbat da kəskin azalıb. Azərbaycan Mərkəzi Bankının açıqlamasına görə, 5 ayın nəticələri ölkədə illik inflyasiyanın hədəf daxilində olduğunu göstərir. 2026-cı ilin mayında 12 aylıq inflyasiya 5.6 faiz təşkil edib: "Cari ilin ötən dövründə valyuta bazasında təklif tələbi üstələyib. Bu, həm nağd, həm də qeyri-nağd seqmentlərdə özünü göstərib. 2026-cı ilin 5 ayında mübadilə şöbələri tərəfindən nağd xarici valyutanın alışı satışını 311 milyon ABŞ dolları üstələyib. Rezident fiziki şəxslərin əmanətlərinin dollarlaşma səviyyəsi son 12 ayda 2.8 faiz bəndi azalaraq 2026-cı ilin mayında 27 faizə enib. Yanvar-may aylarında ölkəyə daxil olan pul baratlarının həcmi ötən ilin müvafiq dövrünə nəzərən 28.8 faiz artaraq 560.1 milyon ABŞ dolları təşkil edib".

Tənzimləyicinin məlumatına əsasən, valyuta hərəclarında bankların tələbinin əhəmiyyətli azalması şəraitində Mərkəzi Bank tərəfindən alışıyönü müdaxilə həyata keçirilib. Nəticədə cari ilin 5 ayında Mərkəzi Bankın valyuta ehtiyatları 1.2 milyard ABŞ dolları məbləğində və ya 10.4 faiz artaraq 12.7 milyard dollara çatıb.

Doğrudur, Mərkəzi Bank inflyasiyaya təsir göstərən xarici amillərin aktivləşdiyini də qeyd edir. Qurum cari və növbəti ildə illik inflyasiyanın hədəf daxilində qalacağı proqnozu dəyişməz saxlayıb.

Bununla belə, vurğulayırı ki, inflyasiyanın xarici mənşəli xərc amillərində aktivləşmə müşahidə edilir: "Ötən ildən bəri global iqtisadi mühitdə baş verən dəyişikliklər xarici inflyasiya risklərinin yüksəlmə ehtimalını artırır. Sürətlə dəyişən global mühitdə

dünya ərzaq və gübrə qiymətlərinin artması, nəqliyyat-logistika xərclərinin yüksəlməsi, ticarət tərəfdaşı olan ölkələrdən inflyasiya idxalının genişlənməsi və nominal effektiv məzənnənin möhkəmlənmə tempinin yavaşlaması inflyasiyanın xarici risk amillərini artırır. Bu amillərin dayanıqlı olub-olmaması ilə bağlı dərin təhlillər aparılır. Daxili mühitdə isə mövcud fiskal və pul siyasəti fonunda məcmu tələbin izafi genişlənməsi ehtimalı yüksək deyil".

Dövlət büdcəsinin neftin 65 dollarlıq qiyməti ilə hesablandığını, martdan bəri qiymətin bundan kəskin yuxarı olduğunu, ilin sonundakı da yüksək olaraq qalması ehtimalının yüksək qiymətləndirildiyini nəzərə alsaq, cari ilin sonundakı manatın məzənnəsində hansısa dəyişiklik olacağını gözləməyin doğru olmadığını deyə bilərik.

□ **Dünya SAKIT,**
"Yeni Müsavat"

Kimlər məsafədən kredit alacaq?

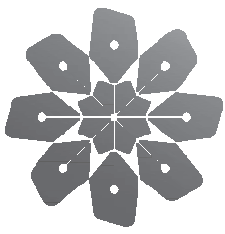
Mərkəzi Bank kredit risklərinin idarə edilməsi qaydalarına dəyişiklik edib. Bankdan dəyişiklikləri məsafədən maliyyə xidmətləri sahəsində risklərin azaldılması və istehlakçıların hüquqlarının qorunmasının gücləndirilməsi istiqamətində normativ bazanın təkmilləşdirilməsi ilə əlaqələndiriblər".

Bunu **iqtisadçı deputat Vüqar Bayramov** deyib. O bildirib ki, bu ilin oktyabrından qüvvəyə minəcək dəyişikliklərə əsasən, müştərilərə məsafədən istehlak krediti müqavilələrinin bağlanmasına və kredit limitlərinin artırılmasına qarşı könüllü məhdudiyyət tətbiq etmək imkanı yaradılır:

"Yeni riskləri nəzərə alaraq vətəndaş özü məsafədən kredit təklifini məhdudlaşdırmağa biləcək. Bu zaman istənilən vətəndaşımız Azərbaycan Kredit Bürosu üzərindən sorğu yerləşdirməklə bütün kredit təşkilatlarında məsafədən kredit rəsmiləşdirilməsinə qadağa qoya biləcək. Yeni dəyişikliklərə əsasən, vətəndaşlar müştəri olduqları kredit təşkilatına birbaşa müraciət etməklə yalnız həmin təşkilata məhdudiyyət tətbiq edə biləcəklər. Kredit təşkilatları məsafədən kredit rəsmiləşdirilmədən öncə bu qadağanı yoxlamalı və yalnız məhdudiyyət qoyulmadığı halda krediti verməlidirlər.

Qaydalarda digər dəyişiklik məsafədən bağlanılan istehlak krediti müqavilələri üzrə vəsaitlərin verilməsində "gözləmə müddəti"nin tətbiq edilməsidir. Belə ki, kreditin məbləği minimum əməkhaqqının iki mislinədək olduqda vəsait 2 saat, bu həddi aşdıqda isə 24 saat sonra hesaba oturacaqdır.

"Gözləmə müddətinin" tətbiqi müsbət hal olsa da belə, daha məqsədəuyğun olardı məsafədən kreditləşmədə tranşlar tətbiq olunsun. Minimum əməkhaqqının iki misli bəzi kreditlər üzrə çox az, bəziləri üçün isə kreditin əhəmiyyətli hissəsidir. Bu baxımdan, daha məqsədəuyğun olardı ki, minimum əməkhaqqından çox olmamaq şərti ilə kredit məbləğinin 5 faizində ilk tranş açılsın və kredit götürən şəxs tərəfindən vəsaitin alınması təsdiq olunduqdan sonra bir sutka ərzində qalan məbləğ ödənilsin. Bütün bunlarla yanaşı, çox vacib məqamlardan biri də maarifləndirmədir. Vətəndaşlar arasında maliyyə və bank xidmətləri ilə bağlı maarifləndirmə genişlənməyincə hakerlər istənilən imkanlardan yararlanmağa çalışacaqlar. Maarifləndirmə isə yalnız Mərkəzi Bank tərəfindən deyil, fərqli və xüsusən də müstəqil steykholderlər tərəfindən həyata keçirilməlidir".

**Azərbaycan
Respublikasının
Medianın İnkişafı
Agentliyi**

**Azərbaycanın dövlətçilik tarixinin, milli
adət-ənənələrinin, elm və mədəniyyətinin təbliği**

Artıq bir neçə ildir ki, Azərbaycanda 30 iyun tarixi Sevgililər Günü kimi qeyd olunur. Bu gün beynəlxalq miqyasda tanınan 14 fevral - Valentin günündən fərqli olaraq, milli-mənəvi dəyərlərimizə söykənən və Azərbaycan sevgisinin rəmzinə çevrilən xüsusi bir tarix hesab edilir.

30 iyunun Sevgililər Günü kimi qeyd olunması ilə bağlı hər hansı rəsmi qərar və ya dövlət sənədi mövcud olmasa da, son illərdə bu tarix cəmiyyətin müəyyən təbəqələri, xüsusilə də gənclər arasında maraq doğurmağa başlayıb. Bu günün seçilməsi isə təsadüfi deyil və olduqca təsirli sevgi hekayəsinə əsaslanır.

Belə ki, 1990-cı il 20 Yanvar faciəsində şəhid olan İlham Allahverdiyevin həyat yoldaşı Fərizə Allahverdiyeva onun it-kisinə tab gətirə bilməyərək intihar edib. Onların məhəbbət hekayəsi Azərbaycanda sədəqət və əbədi sevginin simvoluma çevrilib. Məhz İlham və Fərizənin toy günü olan 30 iyun tarixi 2003-cü ildən etibarən qeyri-rəsmi şəkildə Azərbaycanın Sevgililər Günü kimi yaddaşlarda yaşamağa başlayıb.

Lakin bir həqiqət də var ki, milli Sevgililər Günü kimi təqdim olunan 30 iyun tarixi hələ də 14 fevralda qeyd edilən Valentin gününün populyarlıq səviyyəsinə çatı bilməyib. Dünyanın bir çox ölkəsində olduğu kimi Azərbaycanda da 14 fevral daha geniş qeyd olunur, ticarət şəbəkələri və sosial media kampaniyaları bu günün tanınmasına ciddi təsir göstərir.

Bəs səbəb nədir? Niyə Azərbaycanın öz sevgi simvoluma çevrilən 30 iyun tarixi gənclər arasında geniş populyarlıq qazana bilmir? Milli Sevgililər Günü'nün kölgədə qalması

sına təsir edən amillər hansıdır?

Mövzu ilə bağlı **Yeni Yazarlar və Sənətkilər İctimai Birliyinin sədri, yazıçı-kulturoloq Aydın Xan Əbilov** "Yeni Müsavat"a danışib. Ekspertin fikrincə, həm 14 fevral, həm də 30 iyun tarixinin bayram kimi qeyd olunması daha doğru yanaşmadır: "Elə bayramlar var ki, onlar artıq müəyyən bir xalqın və ya ölkənin sərhədlərini aşaraq ümumbəşəri xarakter qazanıblar. Belə bayramlar dünyanın hər yerində millətdən, dinindən, dilindən, irqindən və rəngindən asılı olmayaraq insanlar tərəfindən böyük coşğu ilə qeyd olunur. Məhz 14 fevral - Sevgililər Günü də zamanla öz tarixi köklərindən daha geniş bir mənə qazanaraq qlobal bir sevgi bayramına çevrilib. İnsanlar, xüsusilə də gənclər və yeniyetmələr həmin günü öz hisslərini daha açıq şəkildə ifadə etmək, sevdikləri insanlara sevgilərini çəkinmədən və qorxmadan bildirmək üçün bir fürsət kimi dəyərləndirirlər. Bu da istər-istəməz hər yeni nəslə maraq doğuran və davamlı şəkildə yaşadılan bir ənənəyə çevrilib.

Bu baxımdan Azərbaycanda da uzun illərdir mübahisələr səngimir. Tez-tez belə bir sual ortaya çıxır ki, 14 fevralın Azərbaycan insanına nə dərəcədə aidiyyəti var? Azərbaycan cəmiyyəti öz tarixində və mədəni yaddaşında xüsusi yer tutan başqa bayramları, o cümlədən

Dövlətçilik, tarix, mədəniyyət

N 25 (8874) 1 iyul 2026

30 iyun, yoxsa Valentin günü?

Milli Sevgililər Günü hələ də istənilən səviyyədə populyarlıq qazanmayıb - səbəbləri...

sevgi ilə bağlı milli dəyərlərə əsaslanan günləri qeyd etməlidirmi? Xüsusilə də 30 iyun - məlum hadisələr fonunda əfsanələşmiş məhəbbət dastanı ilə bağlı formalaşan sevgi gününü bayram etməlidir, yoxsa bütün dünyada olduğu kimi 14 fevral Valentin və ya Sevgililər Günü-nü qeyd etməlidir?

Bu mübahisələr hələ də davam edir. Hər il 14 fevral ərəfəsində, eləcə də 30 iyun yaxınlaşdıqca Azərbaycan cəmiyyətində, təkcə ölkə daxilində deyil, dünyanın müxtəlif yerlərində yaşayan azərbaycanlılar arasında da ictimai debatlar yenidən qızışır. Hər dəfə eyni fikirlər səslənir, eyni arqumentlər irəli sürülür, lakin ortada qəti bir nəticə görünmür. Maraqlıdır ki, bütün bu müzakirələrə baxmayaraq, azərbaycanlılar həm 14 fevralı qeyd edirlər, həm də cəmiyyətin fəal hissəsi 30 iyunu xüsusi sevgi günü kimi qeyd etməyə davam edir.

Mənim fikrimcə, hər iki günün bayram kimi qeyd olunması

daha doğru yanaşmadır. Ümumiyyətlə, nə qədər çox insanları bir araya gətirən, onları müsbət emosiyalar ətrafında birləşdirən bayram olsa, bu, həm vətəndaşlarımız, həm gənclər, həm də yeniyetmələr üçün bir o qədər əhəmiyyətli hadisəyə çevrilər. Axı sevgidən gözəl nə ola bilər? Hətta mən düşünürəm ki, sevgi ilə bağlı yalnız bu iki gün deyil, il ərzində hər ay müəyyən bir gün seçilə bilər. İnsanlar həmin günlərdə yalnız qadın və kişi arasındakı sevgini deyil, ata-anaya, övlada, yaşlılara, dostlara, vətənə, xalqa, ümumiyyətlə insana olan sevgilərini də ifadə edə bilərlər. Çünki bu gün bizdə ən çox çatışmayan məhz budur.

Biz elə bir dövrdə yaşayırıq ki, insanların sevgiyə və müsbət emosiyalara ehtiyacı əvvəlki dövrlərlə müqayisədə daha çoxdur. Dünyada baş verən müharibələr, pandemiya, xəstəliklər, epidemiya, hər gün rast gəldiyimiz təbii fəlakətlər, texnogen qəza-

lar və digər kataklizmlər insanların psixologiyasına ciddi təsir göstərir. Bütün bunlar insanların əsəblərini gərir, onları yorur və aqressiyanı artırır. Belə bir zamanda insanların həm sevgiyə, həm də bayramlara ehtiyacı var ki, cəmiyyətdə yaranan psixoloji gərginlik müəyyən qədər yumşalsın.

Azərbaycan insanı tarixən bayramı sevmə, toya meyilli, qonaqpərvər xalqlardan biri olub. Biz süfrəmizin ən gözəl nemətlərini məhz bayram günlərində, toy məclislərində və qonaq qəbul edərkən təqdim edirik. Eyni zamanda insanlar təkcə sevgi və məhəbbət günlərində deyil, onlar üçün əziz olan hər hansı bir dini və ya dünyəvi bayramda bir-birini yad etməyi, bir-birinə hörmət göstərməyi, sülh və xoşbəxtlik arzulamağı xoşlayırlar. Bu baxımdan həm Sevgililər Günü'nün, həm də milli Sevgililər Günü'nün ayrıca qeyd olunması vacibdir. Buna görə kimlərsə qınamaq, onlara qarşı psixoloji təzyiq göstərmək

doğru deyil. İnsanların necə yaşamasını diktə etmək mümkün olmadığı kimi, qanun çərçivəsində yaşadıkları halda hansı bayramı necə qeyd etmələrinə də müdaxilə etmək olmaz".

Aydın Xan Əbilov vurğulayıb ki, xüsusilə də gənclərə və yeniyetmələrə "bunu etməyin" demək əks nəticə verir: "Təcrübə göstərir ki, qadağalar və təzyiqlər çox vaxt onları həmin tədbirləri daha təmtəraqlı şəkildə keçirməyə sövq edir. Hətta bəzən elə formatlar seçirlər ki, yaşlı nəslin bundan xəbəri belə olmur. Məhz buna görə də mən hər iki sevgililər gününün qeyd olunmasının tərəfdarıyam. Gənclər həm özlərinə daha yaxın olan 14 fevralı, həm də 30 iyunu qeyd etməklə sevgiyə olan ehtiramlarını, insanlara, milli dəyərlərə və mənəvi irsə olan hörmətlərini nümayiş etdirmiş olurlar.

Dünyada bunun çoxsaylı nümunələri var. Hindistanda, bir sıra Asiya ölkələrində, eləcə də Avropanın müxtəlif dövlətlərində həm milli sevgi günləri, həm də 14 fevral beynəlxalq Sevgililər Günü qeyd olunur. Heç kim də mübahisə etmir ki, niyə biri qeyd edilir, digəri edilmir və ya niyə biri daha təmtəraqlı, digəri isə daha sadə keçirilir. İnsanlar necə istəyirlərsə, bayramlarını da elə qeyd edirlər. Xüsusilə də söhbət gənclərdən və yeniyetmələrdən gedirsə, onlara yol göstərərək, məsləhət verərək bunu nəzərə almaq lazımdır. Çünki onlar çox vaxt bir fikri açıq şəkildə ifadə edirlər: "Bizimlə işiniz olmasın, biz özümüz yaxşı bilirik hansı sevgi gününü necə və hansı formada qeyd etməliyik".

Azərbaycan Respublikasının Medianın İnkişafı Agentliyinin maliyyəsi əsasında nəşr olunur. Yazını hazırladı: Xəlidə GƏRAY

Valideyn himayəsindən məhrum uşaqlarla bağlı yeni layihə

Təlim zamanı yeniyetmələr Microsoft Word proqramında gündəlik istifadə olunan sənədlərin hazırlanmasını praktiki şəkildə yerinə yetiriblər

Qeyri-Hökumət Təşkilatlarına Dövlət Dəstəyi Agentliyinin maliyyə dəstəyi, "Kimsəsiz uşaqların sosial müdafiəsi" İctimai Birliyinin təşkilatçılığı ilə həyata keçirilən "Valideyn himayəsindən məhrum qalmış uşaqlarla iş" layihəsi çərçivəsində növbəti təlim uğurla baş tutub. Layihənin məqsədi valideyn himayəsindən məhrum qalmış yeniyetmələrin müasir informasiya texnologiyaları sahəsində bilik və bacarıqlarının artırılmasına, onların rəqəmsal savadlılığının inkişaf etdirilməsinə və gələcək təhsil və peşə həyatına daha da hazırlıqlı olmalarına dəstək verməkdir.

Layihənin dördüncü dərsi "Microsoft Word ilə praktiki iş" mövzusunda həsr olunub. Təlimin əsas məqsədi əvvəlki məşğələdə Microsoft Word proqramı haqqında əldə edilmiş nəzəri biliklərin praktik tətbiqini təmin etmək, təlim iştirakçılarının proqramdan sərbəst istifadə bacarıqlarının inkişaf etdirmək və onların müxtəlif növ sənədləri müstəqil şəkildə hazırlamaq vərdişlərini formalaşdırmaq olub.

Təlim zamanı yeniyetmələr Microsoft Word proqramının

da gündəlik istifadə olunan sənədlərin hazırlanmasını addım-addım praktiki şəkildə yerinə yetiriblər. Uşaqlar yeni sənəd yaratmaq, mətn yazmaq, mətni redaktə etmək, şriftlərin ölçüsünü, növünü və rəngini dəyişmək, başlıqlar hazırlamaq, abzasları tənzimləmək, mətni səhifədə düzgün yerləşdirmək, nömrələnmiş və işarələnmiş siyahılar yaratmaq kimi əməliyyatları müstəqil icra ediblər. Bundan əlavə, sənədlərə cədvəllərin və şəkillərin əlavə olunması, səhifə ölçülə-

rinin tənzimlənməsi, sənədin yaddaşa verilməsi və yenidən

tapşırıqlar təqdim olunub. Onlar sadə ərizə, elan, təbrik

bir iştirakçı ilə fərdi şəkildə işləyərək onların buraxdıqları

açılması qaydaları da praktiki olaraq nümayiş etdirilib.

Praktiki məşğələlər zamanı iştirakçı uşaqlara müxtəlif

məktubu və qısa məlumat xarakterli mətnlər hazırlayaraq öyrəndikləri bilikləri tətbiq ediblər. Layihənin təlimçisi hər

səhvləri izah edib, sənədlərin daha səliqəli və peşəkar hazırlanması üçün faydalı tövsiyələr verib. Bu yanaşma yeniyet-

mələrin mövzunu daha yaxşı mənimsəməsinə və proqramın imkanlarından sərbəst istifadə etmələrinə kömək edib. Dərs zamanı uşaqlar arasında qarşılıqlı əməkdaşlıq mühiti yaradılıb, onlar bir-birlərinə kömək edərək tapşırıqları uğurla yerinə yetiriblər. Bu isə onların həm rəqəmsal bacarıqlarının, həm də komanda şəklində işləmək vərdişlərinin inkişafına müsbət təsir göstərib.

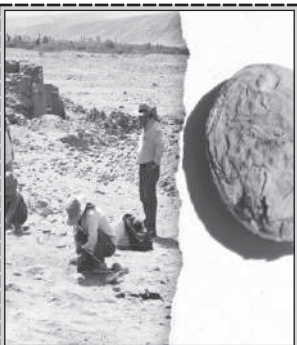
Microsoft Word proqramında praktiki işləmək bacarığı müasir dövrdə hər bir gənc üçün vacib rəqəmsal kompetensiyalardan biridir. İstər məktəb tapşırıqlarının hazırlanması, istər müxtəlif layihələrin tərtibi, istərsə də gələcək peşə fəaliyyətində sənədlərlə işləmək zərurəti bu proqramın əhəmiyyətini daha da artırır. Erken yaşlardan bu bacarıqların formalaşdırılması yeniyetmələrin müasir əmək bazarının tələblərinə uyğunlaşmasına, informasiya texnologiyalarından səmərəli istifadə etməsinə və öz biliklərini daha inamla təqdim etməsinə geniş imkan yaradır.

MUSAVAT

Son səhifə

N 25 (8874) 1 iyul 2026

Peruda 500 “yaşı” olan kartof tapılıb

Arxeoloqlar yaşı ABŞ-nin müstəqillik tarixindən daha qədim olan, “dondurulmuş-qurudulmuş” (sublimasiya olunmuş) kartof aşkarlayıblar.

Oxu.Az xəbər verir ki, bu barədə “Fox News” telekanalı məlumat yayıb.

Qeyri-adi tapıntı Perun cənub-qərbində yerləşən Akari vadisindəki Tambo-Vyexo ərazisində aşkar edilib. Tədqiqatın nəticələri “Journal of Field Archaeology” jurnalında dərc olunub. Kəşf inklərin qida məhsullarını uzun məsafələrə daşımaq üçün qabaqcıl saxlama üsullarından istifadə etdiyini sübut edir.

Tapılan kartofun təxminən 500 il yaşı var və bu, İnkler imperiyasının dövrünə təsadüf edir. Qədim məhsulun fotosəkillərində forması və rəngi hələ də qalan iki qırıq, qəhvəyi rəngli “dondurulmuş-qurudulmuş” kartof görünür.

Qazıntılara rəhbərlik edən Kalqari Universitetinin arxeologiya professoru Lidio Valdes bildirib: “Tapılan nümunələrin yeganə fərqi onların kiçik olmasıdır. Görünür, zaman keçdikcə bölgənin quraqlıqlı səbəbindən kartofların ilkin ölçüləri xeyli azalıb”.

İsti havada qazlı içkilərin orqanizmə təhlükəsi

“İsti havada şəkərli qazlı içkilər içmək mədə-bağırsaq traktı xəstəliklərinin kəskinləşməsinə səbəb ola bilər”. Bu barədə rusiyalı mütəxəssis İrina Volgina NEWS.ru-ya verdiyi müsahibədə bildirib. Ekspertin sözlərinə görə, belə içkilər susuzluğu yatırmaq üçün yarasızdır:

“İsti havada hamımız

tez-tez sərinləmək istəyirik. Şirin qazlı içkilər bir çoxlarının sevimli içkisi olsa da, əslində olduqca zərərliyə. İlk növbədə, bu içkilərlə susuzluğu yatırmaq mümkün deyil. Əksinə, tərkibindəki qlükoza daha çox susuzluq yaradır və insanda daim su içmək ehtiyacı formalaşdırır.

İkincisi, isti havada hətta sağlam insanlarda belə mə

də-bağırsaq traktının işində pozulmalar müşahidə oluna bilər. Bu dövrdə asan həzm olunan, ədviyyatsız və yüngül yeməklərə üstünlük vermək faydalıdır. Lakin qazlı içkilərin hamısı mədə-bağırsaq sistemində qıcıqlandırıcı təsir göstərir. Bu isə həzm prosesində daha ciddi pozuntulara, yeni xəstəliklərin yaranmasına və xroniki xəstəliklərin kəskinləşməsinə gətirib çıxarır”.

lakin hazırda messenger artıq həmin adları rezerv etməyi təklif edir. Bunu tətbiqin yenilənmiş versiyasında etmək mümkündür: parametrlərə (“Settings”) daxil olub, “Hesab” (“Account”) və daha sonra “İstifadəçi adı” (“Username”) bölməsini seçmək lazımdır.

İstifadəçilər, həmçinin əlavə olaraq xüsusi “şifrə” də təyin edə biləcəklər. Digər şəxslərin sizə mesaj göndərə bilməsi üçün onlar istifadəçi adı ilə yanaşı, həm də bu şifrəni bilməlidirlər. İlk mərhələdə şifrə qismində dörd rəqəmdən istifadə etmək mümkün olacaq. Bu funksiya bir neçə ay ərzində müxtəlif ölkələr üçün mərhələli şəkildə aktivləşdiriləcək və bu barədə “WhatsApp”-a bildiriş gələcək.

“WhatsApp”-da yeni funksiya - telefon nömrəsi görünməyəcək

“WhatsApp” rəsmi bloqunda istifadəçi adları (username) funksiyasını təqdim edib.

Oxu.Az “Engadget”-ə istinadən xəbər verir ki, əgər istifadəçi bu funksiyayı aktivləşdirsə, yeni kontaktlar -

istər digər şəxslər, istərsə də şirkətlər - onun telefon nömrəsini görə bilməyəcəklər.

İstifadəçi adları funksiyası rəsmi olaraq bu ilin sonlarında istifadəyə veriləcək,

Bunları bilirsinizmi?

- * Yumurtanı bişirərkən onun küt tərəfindən iyne, ya da sancaqla deşik açılrsa, o sınımaz.
- * Soda tam neytrallaşsın deyə xəmir yoğurarkən sodanın üstünə bir az sirkə ya da limon şirəsi tökmək lazımdır. Sodalı xəmiri çox yoğurmurlar, çünki yapıxır və yumşaq olmur.
- * Əgər xəmirin tez acımasını istəyirsinizsə, xəmirə bir neçə makaron batırın.
- * Əti saxlamaq istəyirsinizsə, yumayın, çünki əti yuyanda tez xarab olur.
- * Əti bişirərkən yaxşı bulyon almaq istəyirsinizsə, soyuq suya, ətin özünün dadlı olmasını istəyirsinizsə, isti suya salın.
- * Əti bişirməmişdən əvvəl duzlamayın, çünki duzdan onun şirəsi çıxır, bu da onun keyfiyyətinin itməsinə səbəb olur.
- * Təzə südün işıqda saxladığı tərkibindəki A və C vitaminləri itir.
- * Südə şəkər (1 l südə 1 çay qaşığı) qatıb qaynatdıqda uzun müddət təzə qalır və vitaminləri itmir.
- * Çayirdəki meyvələrdən bişirilmiş kompotları 1 ildən artıq saxlamaq olmaz. Çünki çayirdə qaldıqca həyat üçün təhlükəli olan sianid turşusu əmələ gəlir.
- * Bir çoxları mürəbbəni mis ləyənlərdə bişirir, məsləhət görülür ki, mürəbbə ləyəndən tez boşaldılsın, çünki mürəbbədə zəhərli maddələr əmələ gələ bilər.
- * Büzüşmüş almaları bir neçə saatlığa soyuq suda saxlasanız almalar əvvəlki görkəmini alar.

Kökəlmənin əsas səbəbi açıqlandı

Şəkər əlavə edilmiş şirin spirtli içkilər quru şərablar və şəkərsiz tünd alkoqolla müqayisədə daha çox kaloriyə malikdir. Lakin ekspertlər bildirirlər ki, ziyafətlərdən sonra çəki artımının əsas səbəbi çox vaxt alkoqolun özü deyil,

həddindən artıq qida qəbuludur. Bu barədə rusiyalı terapevt və diyetoloq Yelena Ustinova Gazeta.ru-ya müsahibəsində danışmış.

Həkim qeyd edib ki, spirtli içkilərin əsas tərkib hissəsi etil spirtidir (etanol). Məsələn, 100 ml quru şərabın tərkibində təxminən 11-12 qram etanol olur, qalan hissəsi isə sudan ibarətdir. Araq və ya konyak kimi tünd içkilərdə isə etanolun miqdarı 40%-ə çatır.

Ekspert spirtli içkiləri şərti olaraq iki qrupa bölür: şirin və şəkərsiz. Likör, meyvəli içkilər, tündləşdirilmiş şərablar və müxtəlif kokteyllər şirin içkilər kateqoriyasına aiddir. Bu içkilərin yüksək kalorili olması onların tərkibinə əlavə olunan şəkər və digər karbohidratlarla bağlıdır.

“Etil spirti özlüyündə enerji dəyərinə malik olsa da, onun metabolizmi fərqli xüsusiyyətlərə malikdir. Etanolun emalı zamanı yaranan enerji birbaşa piy ehtiyatı kimi toplanmır, əsasən orqanizmin istilik istehsalına sərf olunur. Məhz bu səbəbdən spirtli içki qəbulundan sonra bir çox insan isinmə hiss edir. Beləliklə, etil spirti orqanizmdə piy kütləsinin artmasının birbaşa səbəbkarı deyil”.

Buna görə də bədən quruluşuna diqqət edən şəxslər quru şərab və ya şəkərsiz tünd içkilər (araq, tekila, konyak) seçmək tövsiyə edilir. Çünki onların tərkibində şəkər miqdarı qat-qat azdır.

Ustinova vurğulayır ki, burada ən vacib məqam alkoqolun iştahı artırmasıdır: “Bir neçə qədəhdən sonra insanda özünə nəzarət hissi zəifləyir və o, planlaşdırdığından daha çox qida qəbul etməyə başlayır. Həddindən artıq yeməyin ən çox yayılmış səbəbi məhz budur. Üstəlik, spirtli içkilər adətən yağlı və ağır yeməklərlə müşayiət olunur. Nəticədə növbəti gün maye ləngiməsi səbəbindən yaranan şişkinliklə yanaşı, çəkide də artım müşahidə edilir”.

Yekun olaraq, mütəxəssis bildirib ki, insan iştahına nəzarət edə bilirsə, şirin qəlyanaltılar olmadan içilən bir-iki qədəh quru şərabın bədən quruluşuna ciddi təsir etməsi ehtimalı azdır. Lakin bol spirtli içki və yüksək kalorili yeməklərlə müşayiət olunan uzunmüddətli ziyafətlər çəki artımına birbaşa şərait yaradır.

Səhifəni hazırladı: SELCAN

Baş redaktor:
Nazim SABİROĞLU

e-mail adres: yenimusavat@mail.ru

“Yeni Musavat”ın kompüter mərkəzində yığılıb, səhifələnib, “Son dakika” MMC-nin mətbəəsində çap edilib. Əlyazmalar geri qaytarılmır. Müəlliflərlə redaksiyanın mövqeyi uyğun gəlməyə bilər.

Ünvan: Bakı şəhəri,
R.Rüstəmov küçəsi
2528-ci məhəllə ev 44/d
Tel: 520 01 23 (24, 25, 26, 27, 28)

Lisensiya N: B 114
SAYI: 1.500